

**MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES
INSPECTIE FINANCIËN LOKALE EN PROVINCIALE OVERHEDEN**

**Rapportage over de quick scan
Dantumadeel 2008**

Den Haag, 2 juli 2008

Samensteller:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden
Arjan Noppe
Beleidsmedewerker

Inhoudsopgave	Pagina	
1	Aanvraag en bestuurlijke samenvatting	4
	1.1 Aanvraag	4
	1.2 Belangrijkste bevindingen	4
	1.3 Aanbevelingen	10
2	De quick scan	12
	2.1 Algemeen	12
	2.2 Werkwijze	13
	2.3 Kenmerken	15
	2.4 Leeswijzer	16
3	De eigen inkomsten vergeleken	18
	3.1 Inleiding	18
	3.2 De Fvw en belastingcapaciteit	18
	3.3 De opbrengsten van de belangrijkste heffingen in de gemeente Dantumadeel vergeleken met de normopbrengst ingevolge artikel 12 van de Fvw	19
	3.4 Gemeentelijke woonlastendruk	20
	3.5 Overige heffingen	21
	3.6 Samenvatting	22
4	De nettolasten van de gemeente Dantumadeel vergeleken met de clusters van de algemene uitkering	24
	4.1 Inleiding	24
	4.2 De vergelijking met zichzelf	24
	4.3 Samenvatting en aanbevelingen	34
5	De nettolasten van de gemeente Dantumadeel vergeleken met de nettolasten van de landelijke selectiegroep	36
	5.1 Inleiding	36
	5.2 De vergelijking met de landelijke selectiegroep	36
	5.3 Samenvatting en aanbevelingen	47
6	Personeelsomvang en -kosten	50
	6.1 Inleiding	50
	6.2 Uitwerking	50
	6.3 Conclusies	51
7	Inkomsten uit het gemeentefonds	54
	7.1 Inleiding	54
	7.2 Bevolkingsdaling	54
	7.3 Analyse	55
	7.4 Conclusies	60

Bijlagen:

1	Lasten en baten per begrotingsfunctie voor Dantumadeel	62
2	Gemeentelijke lasten vergeleken met de inkomsten uit het gemeentefonds	64
3	Vergelijking met zichzelf van de selectiegroep	66
4	Vergelijking nettolasten per cluster tussen de gemeente Dantumadeel en de landelijke selectiegroep	68
5	De opbouw van de algemene uitkering van Dantumadeel en de landelijke selectiegroep	70
6	Begrotingsfuncties van Dantumadeel vergeleken met de landelijke selectiegroep	72
7	Indeling functies naar clusters	74
8	Resultaten formatieonderzoek Berenschot 2007	76

1 AANVRAAG EN BESTUURLIJKE SAMENVATTING

1.1 Aanvraag

Het college van burgemeester en wethouders (B&W) van de gemeente Dantumadeel heeft de provincie Fryslân en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verzocht een volledige begrotingsscan uit te voeren. Na afweging van de ernst van de situatie bij de gemeente en de beschikbare capaciteit bij de provincie en het ministerie is besloten voor 2008 voor Dantumadeel een quick scan uit te voeren.

De quick scan is in principe een openbaar document en zal, tenzij de gemeente daartegen bezwaar maakt, op de internetsite van BZK worden geplaatst.

1.2 Belangrijkste bevindingen

In deze scan wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

1. Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de belastingen en rechten en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?
2. Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de clusters van de algemene uitkering?
3. Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de nettolasten van de gemeenten in de landelijke selectiegroep?
4. Hoe verhouden de personeelsomvang en –lasten van de gemeente Dantumadeel zich ten opzichte van de gemeenten in de landelijke selectiegroep, de groottegroep en de groep met dezelfde sociale structuur en centrumfunctie?
5. Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de algemene uitkering van het gemeentefonds en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?

Op de vraag ***‘Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de belastingen en rechten en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?’*** kan het volgende worden geantwoord.

De belastingopbrengst van de gemeente Dantumadeel is vergeleken met die van het zogenaamde redelijk peil zoals dat wordt gehanteerd bij de toelating tot artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (Fvw). Uit deze vergelijking blijkt dat de gemeente, in het theoretische geval dat zij in 2008 een aanvraag zou hebben ingediend, niet zou zijn toegelaten tot

artikel 12. Dit omdat het gemiddelde onroerende zaakbelasting (OZB)-tarief van de gemeente van € 2,79 lager is dan het normtarief voor toelating tot artikel 12 van de Fww van € 3,45.

Bij de vergelijking van de gemeentelijke woonlastendruk blijkt dat met een totaal van de gemeentelijke woonlasten van een meerpersoonshuishouden van € 639 de gemeente Dantumadeel € 26 boven het gemiddelde van € 613 van de selectiegroep ligt. Vergeleken met de landelijk gemiddelde waarneming ligt de woonlastendruk in de gemeente Dantumadeel € 10 per huishouden (€ 639 - € 629) hoger.

Op grond van de gegevens van de gemeentebegrotingen 2008 van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat de feitelijke opbrengsten van de heffingen die tot het belastingpakket worden gerekend (OZB, riool- en reinigingsrecht) € 7 per inwoner beneden het gemiddelde van de selectiegroep liggen. De overige heffingen liggen, door het ontbreken van parkeer-, toeristen- en forensenbelasting, € 11 per inwoner onder het gemiddelde van de selectiegroep.

Op de vraag '**Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de clusters van de algemene uitkering?**' kan het volgende worden geantwoord.

Uit de vergelijkingen met zichzelf (zie bijlage 2) blijkt dat de inkomsten uit de OZB € 27.000 beneden het niveau liggen waarmee in het gemeentefonds wordt gerekend. Dit komt voor het doordat het OZB-tarief voor de niet-woningen lager is dan het rekestarief. Door de OEM ter grootte van € 1.468.000 en door een per saldo onttrekking aan de reserves van € 2.928.000 kan de gemeente zich een hoger nettolastenniveau permitteren. Immers, de algemene uitkering beoogt gemeenten een gelijke voorzieningencapaciteit te bieden onder de premisse dat de inkomsten eveneens op een gemiddeld niveau liggen.

Uit de vergelijking van de nettolasten van Dantumadeel met de (norm) inkomsten van het gemeentefonds blijkt dat Dantumadeel vooral **meer** lasten raamt op de clusters zoals aangegeven in tabel 1.1.

Op al deze clusters heeft Dantumadeel een fors grotere afwijking dan de (norm) inkomsten van het gemeentefonds ten opzichte van het landelijke beeld en het beeld bij de selectiegemeenten.

Tabel 1.1: **Afwijking van de nettolasten met de (norm) inkomsten van het gemeentefonds**

(Sub)cluster	Afwijking per inwoner Dantumadeel	Afwijking per inwoner gemiddelde selectiegroep	Verklaring
Algemene ondersteuning	€ 85 -/-	€ 60 -/-	Boeking lasten personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, algemene zaken en huisvesting op het cluster i.p.v. op de functies waarop ze betrekking hebben.
Werk en inkomen	€ 20 -/-	€ 3 +	De afdeling Werk Inkomen en Zorg van Dantumadeel is onderdeel van een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Dongeradeel en Schiermonnikoog (DanDon), waarvan de bedrijfskosten geheel bij Dantumadeel worden verantwoord.
Maatschappelijke zorg	€ 12 -/-	€ 20 +	Met name de uitgaven voor sociaal cultureel werk liggen op een hoog niveau. Zowel van oudsher als door een beleidskeuze.
Educatie	€ 34 -/-	€ 26 -/-	Het verschil is toe te schrijven aan fluctuaties per jaar bij de onderwijshuisvesting, waardoor de begroting 2008 geen representatief beeld van het gemiddelde geeft. Daarnaast worden de overige onderwijsuitgaven bepaald door de hoge inzet van de gemeente op beleid gericht op onderwijsachterstanden.
Kunst en ontspanning	€ 19 -/-	€ 2 +	De hoge uitgaven aan sport verklaren dit verschil voor een groot deel. Deze hoge uitgaven vloeien voort uit een vanouds hoog voorzieningenniveau in de gemeente, met goede accommodaties voor sportvelden, sporthallen en een overdekt zwembad.
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing	€ 18 -/-	€ 16 -/-	in 2007 en 2008 is door een inhaalslag gericht op het wegwerken van achterstanden met betrekking tot bestemmingsplanwijzigingen sprake van tijdelijk hogere lasten. Daarvoor is in totaal voor deze jaren circa € 0,5 miljoen begroot.
Wegen en water	€ 55 -/-	€ 12 +	Grote werkzaamheden met betrekking tot de herstructurering van de openbare ruimte Koemarkt en de geplande aanleg van de rondweg Zwaagwesteinde hebben voor 2008 tot aanzienlijke extra kapitaallasten in de begroting geleid, tot een bedrag van € 1 miljoen (direct afgeschreven en gedekt vanuit de reserves).

Hierbij betekent een '+' lagere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt en een '-/-' hogere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt.

Op de vraag '**Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de nettolasten van de gemeenten in de landelijke selectiegroep?**' kan het volgende antwoord worden gegeven.

Dantumadeel ontvangt € 18 per inwoner minder aan OZB dan de selectiegroep. Uit nadere analyse blijkt dat dit komt omdat Dantumadeel gemiddeld een lagere OZB-waarde voor de woningen en niet-woningen per inwoner heeft dan de selectiegroep en ook een lager gemiddeld tarief hanteert voor de niet-woningen.

De OEM (exclusief de mutaties reserves) zijn bij Dantumadeel € 8 per inwoner hoger dan bij de selectiegroep. Dit komt voornamelijk door

geldleningen en uitzettingen langer dan een jaar (waarop onder andere de (bespaarde) rente over het eigen vermogen en de voorzieningen wordt geboekt). De inzet van reserves is bij Dantumadeel ook hoger dan bij de selectiegroep, namelijk € 116 per inwoner hoger.

De algemene uitkering ligt bij Dantumadeel € 22 per inwoner hoger dan bij de selectiegemeenten. Dit is het saldo van onder andere een lagere verevening OZB en hogere uitkeringen op het vlak van de maatstaven 'bijstandsontvangers', 'schaalfactoren uitvoeringskosten bijstand', 'leerlingen speciaal onderwijs' en de WMO.

De grootste verschillen bij de vergelijking van Dantumadeel met de selectiegroep bij de uitgavenclusters staan in tabel 1.2.

Tabel 1.2: Afwijking van de nettolasten van Dantumadeel met het gemiddelde van de selectiegroep

(Sub)cluster	Bedrag per inwoner	Verklaring
Algemene ondersteuning	€ 25 -/-	De gemeenschappelijke regeling DanDon en de daarvoor gehanteerde wijze van verrekenen van de lasten met de partner Dongeradeel. In die verrekening worden a) geen overheadkosten betrokken en b) wordt uitgegaan van een 50/50 kostenverdeling, terwijl de verdeling conform aantal klanten 45/50 zou moeten zijn. Daardoor kan een deel van de lasten (circa. € 400.000) van DanDon WIZ niet worden verrekend en dat deel komt terecht onder de post 'saldo kostenplaatsen' onder algemene ondersteuning. Het resterende verschil (van circa € 100.000) voor algemene ondersteuning wordt verklaard door de plaatsing van twee projectmedewerkers in de staf Directie Ondersteuning.
Werk en inkomen	€ 65 -/-	De afdeling Werk Inkomen en Zorg van Dantumadeel is onderdeel van een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Dongeradeel en Schiermonnikoog (DanDon), waarvan de bedrijfskosten geheel bij Dantumadeel worden verantwoord.
Maatschappelijke zorg	€ 47 -/-	Met name de uitgaven voor sociaal cultureel werk liggen op een hoog niveau. Zowel van oudsher als door een beleidskeuze.
Ontspanning	€ 33 -/-	De hoge uitgaven aan sport verklaren dit verschil voor een groot deel. Deze hoge uitgaven vloeien voort uit een vanouds hoog voorzieningenniveau in de gemeente, met goede accommodaties voor sportvelden, sporthallen en een overdekt zwembad.
Groen	€ 23 +	Bezuiniging op openbaar groen heeft bijzondere aandacht gehad bij de opstelling van de begroting 2008 (en eerdere jaren).
Wegen	€ 57 -/-	Grote werkzaamheden met betrekking tot de herstructurering van de openbare ruimte Koemarkt en de geplande aanleg van de rondweg Zwaagwesteinde voor 2008 tot aanzienlijke extra kapitaallasten in de begroting hebben geleid, tot een bedrag van € 1 miljoen (direct afgeschreven en gedekt vanuit de reserves).

Hierbij betekent een '+' lagere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt en een '-/-' hogere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt.

Om sneller inzicht te krijgen in de afwijkingen is in tabel 1.3 een duiding gegeven van de afwijkingen:

- - is hogere lasten/lagere baten;
- -- is veel hogere lasten/lagere baten;
- + is lagere lasten/hogere baten;

- + + is veel lagere lasten/hogere baten;
- 0 is neutraal.

Tabel 1.3: Afwijking op (sub)clusters in hoofdlijnen

Cluster	Dantumadeel vergeleken met zichzelf	Dantumadeel vergeleken met de selectiegroep
OZB	-	--
OEM (inclusief mutaties reserves)	n.v.t.	++
Algemene uitkering	-	++
Bestuursorganen	+	++
Algemene ondersteuning	--	--
Werk en inkomen	--	--
Maatschappelijke zorg	--	--
Educatie	--	-
Kunst		+
Ontspanning	Totaal --	--
Oudheid	-	+
Bevolkingszaken	-	+
Ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing	Totaal --	-
Volkshuisvesting		-
Reiniging	-	+
Openbare orde en veiligheid	-	+
Fysiek milieu	+	+
Riolering	+	+
Groen	+	++
Wegen		--
Water	Totaal --	++

De veel hogere\lagere lasten dan wel baten betreffen afwijkingen van meer dan of gelijk aan € 10 per inwoner. De + en ++ zijn in beginsel als positief te duiden. De - en -- in beginsel als negatief. In beginsel, want een positieve afwijking kan bijvoorbeeld betekenen dat een laag kwaliteitsniveau (denk ook aan de mogelijkheid van het ontstaan van achterstallig onderhoud) wordt geboden. Een -- kan betekenen dat een hoog kwaliteitsniveau wordt geboden vanwege specifieke omstandigheden dan wel als gevolg van eigen beleid. De duidingen geven dus alleen een eerste richting aan.

De vraag *'Hoe verhouden de personeelsomvang en –lasten van de gemeente Dantumadeel zich ten opzichte van de gemeenten in de landelijke selectiegroep, de groottegroep en de groep met dezelfde sociale structuur en centrumfunctie?'* wordt als volgt beantwoord.

De personeelsomvang van de gemeente Dantumadeel per ultimo 2006 is 8,9 formatieplaatsen per 1.000 inwoners. Deze personeelsomvang ligt boven het gemiddelde niveau van de selectiegroep (2,7 formatieplaatsen hoger), het gemiddelde niveau van de gemeenten in dezelfde inwonergroettegroep (2,5 formatieplaatsen hoger) en het gemiddelde van de groep gemeenten met een zelfde soort sociale structuur en centrumfunctie (2,1 formatieplaatsen hoger).

Bij bovenstaande cijfers is geen rekening gehouden met de extra formatieplaatsen bij Dantumadeel in verband met de gemeenschappelijke regeling DanDon, waar de gemeenten Dantumadeel, Dongeradeel en Schiermonnikoog samenwerken op het vlak van werk, inkomen en zorg. Volgens gegevens van Dantumadeel betekent deze gemeenschappelijke regeling 30 formatieplaatsen extra bij Dantumadeel (verdeling op basis van gewogen gemiddelde aantal klanten: 55% van de totale DanDon-formatie van 55 fte). Als er wordt gecorrigeerd voor deze 30 fte dan heeft Dantumadeel 7,3 fte per 1000 inwoners. Dantumadeel heeft dan 1 fte per 1000 inwoners meer dan de selectiegroep, 0,8 fte per 1000 inwoners meer dan de groottegroep en 0,4 fte per 1000 inwoners meer dan de groep met dezelfde sociale structuur en centrumfunctie.

Aan de inzet van personeel van derden is in de begrotingsscan geen aandacht besteed. Een uitgebreid organisatieonderzoek is nodig om de verschillen per sector aan te kunnen geven, waarbij dan ook aandacht dient te worden besteed aan de mate van uitbesteding van taken en met de inzet van personeel van derden. Voor Dantumadeel is in 2007 door Berenschot een uitgebreid formatieonderzoek uitgevoerd. Een samenvatting van de belangrijkste resultaten van dit onderzoek staan in bijlage 8.

In dit kader is verder nog van belang te vermelden dat de burgemeester, de wethouders en het brandweerpersoneel (voorzover beroeps) in de personeelsomvang zijn begrepen.

De gemiddelde loonsom is in Dantumadeel met € 37.006 per formatieplaats gemiddeld lager dan de selectiegroep (€ 1.268 per formatieplaats per jaar lager), de inwonergroettegroep (€ 1.243 per formatieplaats per jaar lager) en de groep met eenzelfde goede sociale structuur en weinig centrumfunctie (€ 1.618 per formatieplaats per jaar lager).

De uitkomst van de analyse bij de vraag ***'Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de algemene uitkering van het gemeentefonds en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?'*** toont aan dat de middelentoedeling vanuit het gemeentefonds aan Dantumadeel ten opzichte van de landelijke selectiegroep met structureel € 18 per inwoner positief afwijkt, ofwel circa € 331.000. De afwijking is het saldo van minder sociale structuur, meer jongeren en ouderen, meer centrumfunctie, minder stedelijkheid (omgevingsadressendichtheid en woonruimten), minder historiciteit en minder leerlingen voortgezet onderwijs.

Deze afwijking betekent niet dat Dantumadeel beter af zou zijn.

Tegenover de hogere algemene uitkering staan ook hogere lasten.

1.3 Aanbevelingen

Aanbevelingen ten aanzien van de clusters

- Ga na of de geconstateerde relatief hoge dan wel lage nettolasten bij verschillende (sub)clusters aansluiten bij de beleidskaders en prioriteiten van de gemeente en/of bezie in hoeverre er een relatie kan worden gelegd met eventuele bezuinigingstaakstellingen dan wel voorstellen voor nieuw beleid.
- Reken de lasten (en baten) voor personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, algemene zaken en huisvesting toe aan de functies waarop ze betrekking hebben en niet aan het cluster Algemene ondersteuning.

2 DE QUICK SCAN

In dit hoofdstuk schets ik de procedurele gang van zaken rond de quick scan. Zo ga ik in paragraaf 2.1 in zijn algemeenheid in op de quick scan en staat in paragraaf 2.2 de gevolgde werkwijze. Paragraaf 2.3 bevat de kenmerken van de gemeente Dantumadeel en de landelijke selectiegroep. En ten slotte bevat paragraaf 2.4 de leeswijzer van de begrotingsscan.

2.1 Algemeen

Sinds 1999 biedt de Inspectie Financiën Lokale en provinciale Overheden (IFLO) in samenwerking met de provincies gemeenten de mogelijkheid een zogenaamde begrotingsscan te laten verrichten¹. Omdat de provincie verantwoordelijk is voor het toezicht(beleid) ten aanzien van de financiën van gemeenten is de provincie bij de aanvraag en de uitvoering van een begrotingsscan betrokken. Een begrotingsscan geeft een gemeente de gelegenheid haar financiële positie te laten toetsen waarbij de behandelend inspecteur en de provinciaal toezichthouder optreden als deskundigen en ook een oordeel geven over de financiële positie van de gemeente. Een begrotingsscan is overigens geen uitgebreide diepgaande analyse van de achtergronden van de financiële situatie van de gemeente.

De IFLO en de desbetreffende provincie(s) wegen bij de beslissing tot het honoreren van de aanvraag voor een begrotingsscan de ernst van de situatie bij de gemeente en hun beschikbare capaciteit mee. Als een verzoek niet kan worden gehonoreerd, maar de ernst van de situatie daar wel om vraagt, zal, indien de capaciteit bij de IFLO dat toelaat, een zogenaamde quick scan worden aangeboden. In overleg tussen de IFLO, de provincie en de gemeente kan, na afronding van de quick scan, bezien worden of er alsnog behoefte bestaat aan een volledige scan in het jaar daarop. Indien dat het geval is zal die dan overigens weer meelopen bij de afwegingen voor het honoreren van verzoeken voor dat jaar.

Het verschil met de volledige begrotingsscan is dat bij een quick scan niet ingegaan wordt op de financiële positie van de gemeente. Bij het oordeel over de financiële positie worden onder andere nog de rekening- en begrotingsresultaten, het weerstandsvermogen, de grondexploitatie en de realiteit van de begroting getoetst.

In de quick scan worden de nettolasten van de gemeente vergeleken met de clusters van de algemene uitkering en met de nettolasten van een landelijke selectiegroep. Daarnaast worden de eigen inkomsten, de inkomsten uit het gemeente fonds en de personeelsomvang en-kosten vergeleken. Bij deze cijfermatige vergelijkingen wordt een korte

¹ Zie www.minbzk.nl/iflo

toelichting opgenomen. De gemeente kan op die manier toch relatief snel inzicht krijgen op welke terreinen zij relatief veel geld uitgeeft, op welke terreinen relatief weinig en hoe de inkomsten zich verhouden ten opzichte van een groep van andere gemeenten.

2.2 Werkwijze

De analyses

Een begrotingsscan bestaat uit vijf analyses. In de eerste analyse vergelijken we de belastingdruk van de gemeente Dantumadeel met de landelijke selectiegroep. In de tweede analyse vergelijken we de nettolasten van de gemeente Dantumadeel op clusterniveau met de toedeling van middelen uit het gemeentefonds. In de derde analyse worden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel op subclusterniveau vergeleken met de nettolasten van landelijke selectiegroep. Vervolgens worden in de vierde analyse de personeelomvang en –kosten vergeleken met de selectiegroep, de groottegroep en de groep met dezelfde sociale structuur en centrumfunctie. Tot slot worden in de vijfde analyse de inkomsten uit het gemeentefonds vergeleken met die van de selectiegroep. De vijf analyses zijn te vatten in de volgende onderzoeksvragen:

Onderzoeksvraag 1

Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de belastingen en rechten en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?

Onderzoeksvraag 2

Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de clusters van de algemene uitkering?

Onderzoeksvraag 3

Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de nettolasten van de gemeenten in de landelijke selectiegroep?

Onderzoeksvraag 4

Hoe verhouden de personeelsomvang en –lasten van de gemeente Dantumadeel zich ten opzichte van de gemeenten in de landelijke selectiegroep, de groottegroep en de groep met dezelfde sociale structuur en centrumfunctie?

Onderzoeksvraag 5

Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de algemene uitkering van het gemeentefonds en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?

Op verzoek van de gemeente Dantumadeel is gewerkt met de cijfers van de begroting 2008 en de gelijktijdig vastgestelde begrotingswijziging(en) van de gemeente, zoals aangeleverd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In bijlage 1 staat een overzicht met de lasten en baten per begrotingsfunctie. In de vergelijkingen wordt voor wat betreft de algemene uitkering gebruik gemaakt van de gegevens van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) over de betaalmaand januari 2008.

Zelftoets

Overigens biedt de website van IFLO voor gemeenten een database op basis waarvan de gemeenten ook zelf een soort quick scan kunnen uitvoeren². De gemeente kan op basis van de hier ter beschikking gestelde gegevens vergeleken worden met zichzelf, met zogenaamde soortgenoten (globaal dezelfde sociale structuur en centrumfunctie), met de groottegroep waartoe zij behoort, met provinciale gemiddelden en met een zelf samen te stellen groep.

Referentiekader

Het referentiekader op basis waarvan de quick scan plaatsvindt, is evenals dat van de volledige begrotingsscan gebaseerd op de Financiële-verhoudingswet (Fvw). De belangrijkste uitgangspunten bij de Fvw, globaal, kostengeoriënteerd, rekening houdend met structuurkenmerken en de mogelijkheid zelf inkomsten te verwerven, zijn ook toegepast in het referentiekader.

De verdeling is kostengeoriënteerd en globaal, dat wil zeggen dat de verdeling aansluit bij de kostenverschillen (als gevolg van structuurkenmerken) tussen (groepen van) gemeenten. Op individueel niveau kunnen verschillen ontstaan. Deze verschillen kunnen enerzijds ontstaan doordat er sprake is van specifieke omstandigheden, omstandigheden die geen of een onvoldoende rol spelen in de verdeling van het gemeentefonds. Anderzijds kan er sprake zijn van bewuste politieke beleidskeuzen om op onderdelen een hoger of lager lastenniveau te hebben. Ten slotte kunnen verschillen ook worden veroorzaakt door het financiële beleid van gemeenten (hoe wordt bijvoorbeeld omgegaan met investeringen). Daarom worden de vergelijkingen dan ook gemaakt op een hoger aggregatieniveau, namelijk op dat van de clusters.

Clusters

Één van de uitgangspunten van het verdeelstelsel is dat er een aansluiting is tussen de wijze van verdelen en de verschillen in kostenstructuren van gemeenten. Globaal en kostengeoriënteerd zijn kernbegrippen in het nieuwe verdeelstelsel. De uitkomst van de

² www.minbzk.nl/iflo, onderdeel gemeente inspectie onder begrotingsanalyse.

onderscheidene verdeelmaatstaven sluit globaal aan bij de lasten van de gemeentelijke taakgebieden, in de gemeentefondsterminologie clusters genoemd. In deze quick scan zijn de clusters gebundeld tot in totaal zes taakgebieden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen inkomstenclusters (algemene uitkering en eigen inkomsten) en uitgavenclusters (bestuur, voorzieningen bevolking, bebouwing en omgeving, openbare ruimte)³.

2.3 Kenmerken

Bij de beantwoording van de onderzoeksvragen wordt onder andere uitgegaan van een landelijke selectiegroep. Op basis van de belangrijkste structuurkenmerken van de gemeente Dantumadeel is in samenspraak met de gemeente gezocht naar vergelijkbare gemeenten, verder te noemen de landelijke selectiegroep. Deze gemeenten zijn: Boarnsterhim, Drechterland, Enkhuizen, Franekeradeel, Koggenland, Leek en Schagen. Deze gemeenten zijn geselecteerd omdat deze qua aantal inwoners, aantal woonruimten, omgevingsadressendichtheid, aantal jongeren, lokaal klantenpotentieel en algemene uitkering per inwoner met Dantumadeel overeenkomen.

In tabel 2.1 zijn de belangrijkste structuurkenmerken van de gemeente Dantumadeel en de landelijke selectiegroep vermeld.

Tabel 2.1 Structuurkenmerken Dantumadeel en de selectiegroep

Structuurkenmerken	Dantumadeel	Gemiddelde selectiegroep
Aantal inwoners	19.461	19.410
Aantal woonruimten	8.019	8.476
Omgevingsadressendichtheid	3.151	5.975
Aantal jongeren	5.140	4.908
Lokaal klantenpotentieel	19.080	17.632
Algemene uitkering per inwoner	883	862

Bron: volumina uitkering gemeentefonds betaalmaand januari 2008

De genoemde verdeelmaatstaven hebben (macro gezien) een relatief aandeel van ongeveer 60% in de verdeling van het gemeentefonds. Het gemiddelde van die selectie is genomen als referentiekader voor de nettolasten van Dantumadeel. Gegeven de kostenoriëntatie binnen het gemeentefonds mag namelijk worden verwacht dat de categorie gemeenten die gemiddeld dezelfde (opbouw van de) algemene uitkering hebben als Dantumadeel en gemiddeld dezelfde typering hebben, ook een gemiddeld vergelijkbaar lastenpatroon hebben als Dantumadeel. De vergelijking van de nettolasten van Dantumadeel en de gemiddelde nettolasten van de selectiegroep geeft een goed aanvullend inzicht in de begrotingspositie van de gemeente Dantumadeel.

³ Zie ook bijlage 7 voor een indeling van functies naar clusters.

2.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 vergelijken wij de gemeente Dantumadeel met gemeenten uit de landelijke selectiegroep op de punten belastingen en rechten en belastingdruk. Hoofdstuk 4 bevat de vergelijking op clusterniveau met de algemene uitkering. In hoofdstuk 5 worden de nettolasten vergeleken met gemeenten uit de landelijke selectiegroep. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de personeelsomvang en -kosten. Tot slot worden in hoofdstuk 7 de inkomsten uit het gemeentefonds behandeld.

3 DE EIGEN INKOMSTEN VERGELEKEN

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beantwoord ik de volgende vraag:

'Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de belastingen en rechten en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?'

Daarbij besteed ik aandacht aan de eigen heffingen en de Financiële verhoudingswet (Fvw) en de belastingcapaciteit. Er wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste eigen inkomstenbronnen van de gemeente en de woonlasten. Verder wordt aandacht besteed aan de heffingen in relatie tot de toelating tot artikel 12 van de Fvw en in relatie tot de landelijke selectiegroep.

3.2 De Fvw en belastingcapaciteit

De Fvw heeft als doel de algemene uitkering uit het gemeentefonds zo goed mogelijk te verdelen over de gemeenten, rekening houdend met kostenverschillen. Het belangrijkste principiële uitgangspunt hierbij is gelijke voorzieningencapaciteit bij gelijke OZB-tarieven. Om die reden is als onderdeel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds een zogenaamde 'inkomensmaatstaf' ingevoerd. Deze inkomensmaatstaf houdt grosso modo in dat de waarde van de onroerende zaken in elke gemeente gedeeltelijk wordt verrekend (in mindering worden gebracht op de algemene uitkering) tegen een uniform rekentarieef⁴. Voor het jaar 2008 bedraagt dit rekentarieef € 2,25 voor eigenaren van woningen, € 2,40 voor gebruikers van niet-woningen en € 2,98 voor eigenaren van niet-woningen per € 2.500 economische waarde.

Gemeenten met een relatief hoge OZB-capaciteit (door óf gemiddeld dure woningen en/of veel (dure) bedrijfsgebouwen) ontvangen daardoor een lagere uitkering uit het gemeentefonds. Het effect hiervan is dat een gemeente met gemiddeld dure woningen vanuit het perspectief van de burger hoge woonlasten heeft, maar dit wil niet zeggen dat de gemeente er per saldo na de verevening op basis van de belastingcapaciteit (veel) aan 'overhoudt'. Pas als een gemeente globaal gezien tarieven hanteert die boven de rekentarieven uitstijgen, houdt die gemeente er aan over.

Bedoelde rekentarieven kunnen worden afgezet tegen de door de gemeente Dantumadeel voor het jaar 2008 gehanteerde tarieven van € 2,41 voor eigenaren van woningen en € 2,25 respectievelijk € 2,81

⁴ De negatieve eigen inkomensmaatstaf wordt berekend op basis van 80% respectievelijk 70% van de waarde van woningen en niet-woningen, aangevuld met een bedrag van € 36,56 per woonruimte.

voor gebruikers respectievelijk eigenaren van niet-woningen (totaaltarief € 5,06). Uit tabel 3.1 blijkt dat door het hogere tarief voor woningen en door het lagere tarief voor niet-woningen de gemeente Dantumadeel per saldo € 61.536 meer inkomsten kan genereren dan wanneer het rekestarief wordt gehanteerd. In werkelijkheid raamt de gemeente Dantumadeel per saldo € 27.000 minder aan OZB-inkomsten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt (zie bijlage 2). Dat er minder wordt geraamd kan komen door leegstand, kwijtscheldingen, het hanteren van lagere waarde onroerende zaken en/of omdat de begroting 2008 nog op oude tarieven is gebaseerd. De gemeente Dantumadeel geeft aan dat zij uitgaan van lagere OZB waarden (totaal € 1.433.665.000 versus € 1.454.500.000).

Tabel 3.1: Vergelijking OZB-opbrengst op basis van tarieven Dantumadeel, rekestarieven en normtarief artikel 12

Dantumadeel	woningen	niet-woningen	totaal
Waarde onroerende zaken ¹	1.454.500.000	246.500.000	1.701.000.000
Aantal eenheden van € 2.500 waarde	581.800	98.600	680.400
Tarief per € 2.500 waarde ²	2,41	5,06	
Opbrengst op basis van waarde gemeentefonds	1.402.138	498.916	1.901.054
Gemiddeld tarief			2,79
Rekestarieven gemeentefonds	2,25	5,38	
Opbrengst bij rekestarieven	1.309.050	530.468	1.839.518
Meeropbrengst ten opzichte van de rekestarieven	93.088	-31.552	61.536
Opbrengst OZB volgens begroting ³			1.817.000
Normopbrengst artikel 12 Fww ⁴			2.347.380
Onderdekking reiniging			0
Onderdekking riolering			0
Minderopbrengst ten opzichte van de opbrengst bij het minimumtarief riool ⁵			0
Gecorrigeerde normopbrengst artikel 12 Fww ⁶			2.347.380
Minderopbrengst ten opzichte van de normopbrengst artikel 12 Fww			-530.380
Gemiddeld tarief OZB gemeente			2,79
Normtarief OZB voor toelating tot artikel 12 Fww			3,45
Correctie normtarief voor onderdekking reiniging			0,00
Correctie normtarief voor onderdekking riolering			0,00
Correctie normtarief doordat bij de riolering niet tenminste het minimumtarief per aansluiting gegeven wordt ⁵			0,00
Gecorrigeerd normtarief OZB voor toelating tot artikel 12 Fww ⁶			3,45
Gemiddeld tarief gemeente hoger dan gecorrigeerd normtarief artikel 12 Fww			0,00

1. gegevens algemene uitkering gemeentefonds

2. gegevens website COELO-atlas gemeentelijke woonlasten

3. geraamd op functies 931 en 932

4. normopbrengst artikel 12 Fww = normtarief OZB voor toelating tot artikel 12 Fww * ((OZB waarde woningen en niet woningen)/2500)

5. minimumtarief riool per aansluiting: 148

6. gecorrigeerd voor eventuele onderdekking reiniging en riolering of minderopbrengst (tarief) t.o.v. opbrengst (tarief) bij minimumtarief riool, waarbij voor de riolering alleen gecorrigeerd wordt voor het hoogste van de onderdekking riolering en minderopbrengst (tarief) t.o.v. opbrengst (tarief) bij minimumtarief riool

3.3 De opbrengsten van de belangrijkste heffingen in de gemeente Dantumadeel vergeleken met de normopbrengst ingevolge artikel 12 van de Fww

Eén van de vereisten om in aanmerking te komen voor aanvullende steun uit het gemeentefonds op grond van artikel 12 van de Fww is dat de eigen heffingen uit het belastingpakket voldoen aan het redelijk peil. Het belastingpakket bestaat uit de OZB en de riool- en afvalstoffenheffing. In het kader van het artikel 12-beleid stellen de

beheerders van het gemeentefonds via de meicirculaire en/of septembercirculaire jaarlijks het redelijk peil vast. Het redelijk peil voor het jaar 2008 is in de septembercirculaire 2007 vermeld.

Bij het onderdeel OZB wordt een tarief per € 2.500 waarde OZB-capaciteit gehanteerd. Voor 2008 bedraagt dat € 3,45. Bij de onderdelen riolering en reiniging wordt uitgegaan van 100% lastendeckendheid. Bij het onderdeel riolering wordt daarnaast uitgegaan van de zogenaamde nettolasten. Daaronder wordt verstaan het saldo van lasten en baten verminderd met de inkomsten uit het cluster riolering, waaronder het bedrag van de tijdelijke maatstaf rioleringen. Ten slotte geldt daarbij een minimumbedrag per aansluiting van € 148.

Op het onderdeel reiniging is in Dantumadeel sprake van ten minste 100% lastendeckendheid. Ook voor de riolering is dat volgens de artikel 12-normen het geval. In de gemeente wordt bovendien voldaan aan het minimumbedrag per rioolaansluiting van € 148 in 2008. Dat betekent dat voor de OZB in de gemeente Dantumadeel kan worden volstaan met een feitelijk door de gemeente geheven OZB-tarief dat ten minste overeenkomt met het redelijk peil van € 3,45. Voor Dantumadeel ligt het gewogen gemiddelde tarief op € 2,79. Op grond hiervan zou Dantumadeel in 2008 niet toegelaten zijn tot artikel 12 van de Fvw.

3.4 Gemeentelijke woonlastendruk

In tabel 3.2 wordt een overzicht gegeven van de woonlasten, in Euro's per jaar per huishouden voor Dantumadeel en de gemeenten in de selectiegroep. In het overzicht wordt aangegeven:

1. de gemiddelde opbrengst van de OZB per woning, op basis van de gemiddelde waarde van een woning in de desbetreffende gemeente;
2. het reinigingsrecht en rioolrecht, op basis van meerpersoonshuishouden, uitgedrukt in een bedrag per woning

De gemiddelde belastingdruk van een meerpersoonshuishouden in de gemeente Dantumadeel van in totaal € 639 ligt boven de gemiddelde waarneming ad € 629 en ook boven het gemiddelde van de landelijke selectiegroep ad € 613. Dantumadeel neemt daarmee plaats 228 in van de in totaal 465 waarnemingen.

Een relevante ontwikkeling op het terrein van het rioolrecht is de in februari 2007 in de Tweede Kamer aangenomen Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken. De wet is per 1 januari 2008 in werking getreden en versterkt de gemeentelijke regierol voor het omgaan met regenwater en grondwater in bebouwd gebied. Gemeenten kunnen maatregelen voor de verwerking van regenwater en overtollig grondwater bekostigen uit de verbrede rioolheffing (ter vervanging van het rioolrecht). Voor invoering van de rioolheffing geldt een overgangsregeling tot 1 januari 2010. Gemeenten moeten verder binnen

vijf jaar na inwerkingtreding een 'verbreed' gemeentelijk rioolplan (GRP) vaststellen. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft een nieuwe modelverordening rioolheffing beschikbaar.

Tabel 3.2: Lastendruk vergeleken met de landelijke selectiegroep

Gemeenten	Reinigingsrecht meerpersoons huishouden (1)	Rioolrecht meerpersoons huishouden (2)	Rioolrecht eigenaren (3)	Gemiddelde OZB opbrengst woningen (4)	Woonlasten meerpersoons huishouden (1+2+3+4)	Landelijke rangorde meerpersoons huishouden*
Boarnsterhim	315	82	104	224	725	389
Drechterland	286	0	125	167	578	83
Enkhuizen	288	61	81	170	600	130
Franekeradeel	240	214	0	190	644	237
Koggenland	273	165	0	88	526	30
Leek	224	188	0	222	634	211
Schagen	273	100	0	209	582	93
Gemiddelde selectiegroep	271	116	44	181	613	168
Dantumadeel	279	173	0	187	639	228
Hoogste waaneming					1121	465
Laagste waaneming					455	1
Gemiddelde waaneming					629	198
Duurste gemeente					Blaricum	
Goedkoopste gemeente					Terneuzen	

Bron: COELO-atlas van de lokale lasten 2008 of recentere gegevens uit de digitale atlas 2008

* Nummer 1 heeft de laagste woonlasten, nummer 465 de hoogste

3.5 Overige heffingen

Voor wat betreft de heffingen kunnen naast de heffingen behorend tot het belastingpakket ook andere heffingen worden genoemd. De heffingen zijn vergeleken met de landelijke selectiegroep. Bij de landelijke selectiegroep is daarbij uitgegaan van de cijfers van het CBS.

Tabel 3.3: Heffingen vergeleken met de landelijke selectiegroep

	Boarnsterhim per inwoner (x € 1)	Drechterland per inwoner (x € 1)	Enkhuizen per inwoner (x € 1)	Franekeradeel per inwoner (x € 1)	Koggenland per inwoner (x € 1)	Leek per inwoner (x € 1)	Schagen per inwoner (x € 1)	gemiddelde selectiegroep per inwoner (x € 1)	Dantumadeel per inwoner (x € 1)	Verskil per inwoner (x € 1)
Secretarieleges	8	11	10	8	6	10	13	9	9	-1
Leges bouwvergunningen	31	20	19	23	27	26	16	23	23	-1
Hondenbelasting	3	0	0	0	1	0	4	1	0	-1
Parkeerbelasting	0	0	0	21	0	0	0	3	0	-3
Toeristenbelasting	10	1	17	0	0	0	0	4	0	-4
Forensenbelasting	9	0	0	0	2	0	0	2	0	-2
Baatbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Precariobelasting	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0
Reclamebelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal overige heffingen	60	31	46	53	36	36	37	43	31	-11
Reinigingsrechten	133	98	112	96	92	86	87	100	104	4
Rioolrecht	80	0	66	92	64	74	41	60	68	8
OZB	114	86	147	120	57	124	138	111	93	-18
Subtotaal belastingpakket	327	184	324	308	213	284	266	272	266	-7
Totaal-generaal	387	215	370	361	248	320	304	314	296	-18

Bij de geraamde opbrengsten in tabel 3.3 is geen rekening gehouden met eventuele bijdragen uit tariefegalisatiereserves of andere mogelijke

inkomsten, het gaat uitsluitend om de heffing van belastingen en rechten. De totale opbrengst wordt uitgedrukt in een bedrag per inwoner. Als gekeken wordt naar het totaal van de heffingen ten opzichte van het gemiddelde in de selectiegroep dan blijkt dat het totaal van de heffingen in de gemeente Dantumadeel € 18 per inwoner lager is.

De opbrengsten bij de overige heffingen zijn in Dantumadeel lager (verschil per saldo € 11 per inwoner). Dit komt voornamelijk door het ontbreken van parkeer-, toeristen- en forensenbelasting in Dantumadeel

De opbrengsten van de heffingen die worden gerekend tot het belastingpakket zoals dat binnen artikel 12 wordt gehanteerd zijn ook lager (verschil € 7 per inwoner). Overigens lijkt die lagere opbrengst van het belastingpakket (reiniging, riool en OZB) per inwoner opvallend gezien de hogere woonlasten per huishouden (zie ook tabel 3.2). Bij de reinigings- en rioolrechten zijn zowel de opbrengsten per inwoner (tabel 3.3) als de woonlasten per huishouden (tabel 3.2) hoger. Wordt echter naar de OZB gekeken dan blijkt dat de opbrengsten per inwoner € 18 lager zijn dan bij de selectiegroep, terwijl de OZB-opbrengst per huishouden € 6 hoger is. Tabel 3.4 geeft de verklaring. In het belastingpakket tellen namelijk, anders dan bij de woonlasten per huishouden, ook de OZB-opbrengsten voor de niet-woningen mee. Doordat de OZB-waarde per inwoner in Dantumadeel veel lager ligt dan bij de selectiegroep en dit niet geheel gecompenseerd wordt door een navenant hoger OZB-tarief, is de OZB-opbrengst per inwoner aanzienlijk lager.

Tabel 3.4: Waarden woningen en niet-woningen vergeleken met de selectiegroep

Gemeenten	Waarde woningen (x € 1 miljoen)	Waarde niet-woningen (x € 1 miljoen)	Waarde totaal (x € 1 miljoen)	Waardeverhouding woningen / niet-woningen	Aantal inwoners	Totaalwaarde per inwoner (x € 1)	OZB-tarief woning gebruik	OZB-tarief niet-woningen gebruik en eigendom	Gemiddeld OZB-tarief woningen en niet-woningen
Boarnsterhim	1.804	346	2.149	0,84	19.314	111.266	2,85	5,14	3,22
Drechterland	1.874	270	2.143	0,87	18.672	114.771	1,68	4,73	2,06
Enkhuizen	1.465	332	1.797	0,82	17.826	100.808	2,29	8,78	3,49
Franekeradeel	1.523	388	1.910	0,80	20.571	92.849	2,76	6,41	3,50
Koggenland	2.055	422	2.477	0,83	21.214	116.783	0,84	1,51	0,95
Leek	1.655	361	2.016	0,82	19.190	105.029	2,56	4,92	2,98
Schagen	1.769	409	2.177	0,81	19.083	114.081	2,41	6,81	3,24
Gemiddelde selectiegroep	1.735	361	2.096	0,83	19.410	107.960	2,15	5,40	2,71
Dantumadeel	1.455	247	1.701	0,86	19.461	87.406	2,41	5,06	2,79

3.6 Samenvatting

Op de vraag 'Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de belastingen en rechten en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?' kan het volgende worden geantwoord.

De belastingopbrengst van de gemeente Dantumadeel is vergeleken met die van het zogenaamde redelijk peil zoals dat wordt gehanteerd bij de toelating tot artikel 12 van de Fww. Uit deze vergelijking blijkt dat de gemeente, in het theoretische geval dat zij in 2008 een aanvraag zou

hebben ingediend, niet zou zijn toegelaten tot artikel 12. Dit omdat het gemiddelde OZB-tarief van de gemeente van € 2,79 lager is dan het normtarief voor toelating tot artikel 12 van de Fww van € 3,45.

Bij de vergelijking van de gemeentelijke woonlastendruk blijkt dat met een totaal van de gemeentelijke woonlasten van een meerpersoonshuishouden van € 639 de gemeente Dantumadeel € 26 boven het gemiddelde van € 613 van de selectiegroep ligt. Vergeleken met de landelijk gemiddelde waarneming ligt de woonlastendruk in de gemeente Dantumadeel € 10 per huishouden (€ 639 - € 629) hoger.

Op grond van de gegevens van de gemeentebegrotingen 2008 van het CBS blijkt dat de feitelijke opbrengsten van de heffingen die tot het belastingpakket worden gerekend (OZB, riool- en reinigingsrecht) € 7 per inwoner beneden het gemiddelde van de selectiegroep liggen. De overige heffingen liggen, door het ontbreken van parkeer-, toeristen- en forensenbelasting, € 11 per inwoner onder het gemiddelde van de selectiegroep.

4 DE NETTOLASTEN VAN DE GEMEENTE DANTUMADEEL VERGELEKEN MET DE CLUSTERS VAN DE ALGEMENE UITKERING

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geef ik antwoord op de vraag:

'Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de clusters van de algemene uitkering?'

Het referentiekader op basis waarvan de begrotingsanalyse plaatsvindt, is gebaseerd op de Fwv. De belangrijkste uitgangspunten bij de Fwv: globaal, kostengeoriënteerd, rekening houdend met structuurkenmerken en de mogelijkheid zelf inkomsten te verwerven, zijn ook toegepast in dit referentiekader.

De verdeling is kostengeoriënteerd en globaal, dat wil zeggen dat de verdeling aansluit bij de kostenverschillen tussen (groepen van) gemeenten. Op individueel niveau kunnen er verschillen zijn. Deze verschillen kunnen enerzijds ontstaan doordat er sprake is van specifieke omstandigheden, omstandigheden die geen of een onvoldoende rol spelen in de verdeling van het gemeentefonds. Anderzijds kan er sprake zijn van bewuste politieke beleidskeuzen om op onderdelen een hoger of lager nettolastenniveau te hebben. Ten slotte kunnen verschillen ook worden veroorzaakt door het financiële beleid van gemeenten (hoe is in het verleden bijvoorbeeld omgegaan met investeringen; zijn er investeringen direct afgeboekt van reserves). Daarom worden de vergelijkingen dan ook gemaakt op een hoger aggregatieniveau, namelijk op dat van de clusters.

Om inzicht te kunnen krijgen in de begrotingspositie van de gemeente Dantumadeel worden de inkomsten van het gemeentefonds vergeleken met de begrote nettolasten van de gemeente. Op deze wijze kunnen wij vaststellen welke positieve en negatieve afwijkingen zich voordoen in de begrotingspositie van de gemeente. Wij noemen dit de gemeente vergeleken 'met zichzelf'. Daarna wordt in hoofdstuk 5 een vergelijking gemaakt met een landelijke selectie van gemeenten met globaal dezelfde structuurkenmerken. In deze vergelijkingen wordt voor wat betreft de algemene uitkering gebruik gemaakt van de gegevens die worden gebruikt voor de berekening van de algemene uitkering over de betaalmaand januari 2008.

4.2 De vergelijking met zichzelf

Eén van de uitgangspunten van het verdeelstelsel is dat er een goede aansluiting bestaat tussen de wijze van verdelen en de verschillen in kostenstructuren van gemeenten. De uitkomst van de onderscheidene

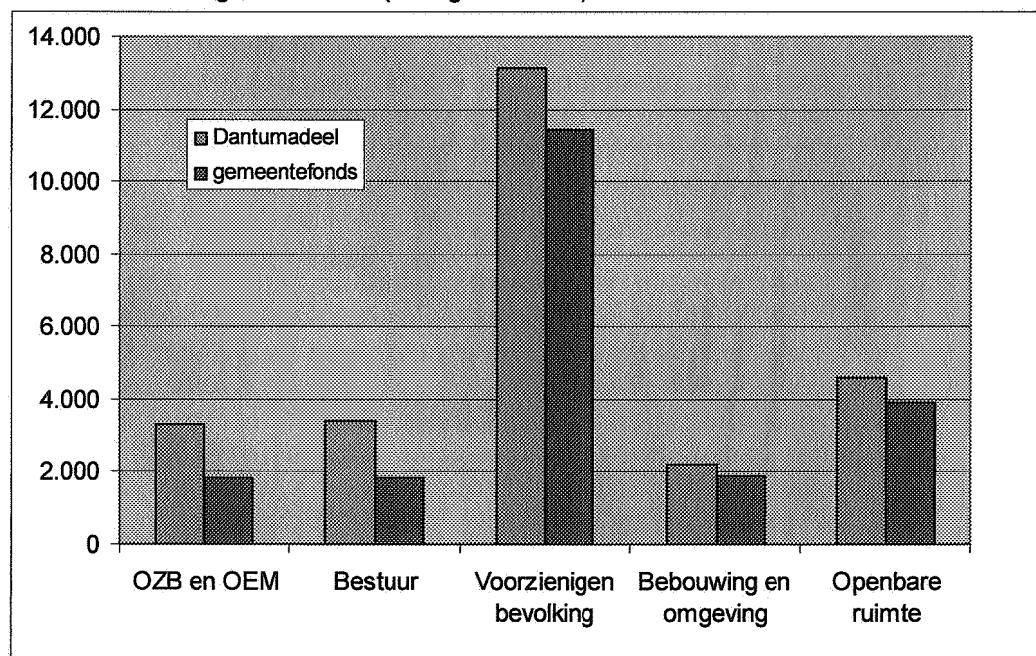
verdeelmaatstaven sluit globaal aan bij de lasten van de gemeentelijke taakgebieden, in de gemeentefondsterminologie clusters genoemd. De begrotingsfuncties worden toebedeeld aan clusters. Door de toerekening (verdeling) van de gemeentelijke baten en lasten aan de verschillende uitgaven- en inkomstenclusters ontstaat een referentiekader. Op deze wijze worden de baten en lasten van de gemeente vergeleken met de opbrengst van de verdeelmaatstaven.

Om een betere aansluiting bij het Periodiek Onderhoudsrapport Gemeentefonds (POR) te maken, zijn bij de vergelijking met zich zelf met ingang van 2007 de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- 1) de Overige eigen middelen (OEM) zijn niet evenredig verdeeld over de uitgavenclusters maar afzonderlijk zichtbaar gemaakt;
- 2) de mutaties reserves (functie 980) zijn afzonderlijk zichtbaar gemaakt;
- 3) het saldo van de baten en lasten na bestemming (functie 990) is niet aan het cluster Algemene ondersteuning toegerekend maar afzonderlijk zichtbaar gemaakt.

In bijlage 2 is een overzicht gegeven van de verschillende inkomsten- en uitgavenclusters. In grafiek 4.1 zijn de bestaande uitgavenclusters samengevoegd tot zogenaamde taakgebieden.

Grafiek 4.1: Vergelijking van de gemeente Dantumadeel met het gemeentefonds op taakgebiedenniveau (bedragen x € 1.000)

Hieronder wordt eerst gekeken naar de voorzieningencapaciteit. Daarna wordt een toelichting gegeven per taakgebied. Vervolgens wordt in het kort ingegaan op de grootste afwijkingen per cluster. Daarbij wordt

tevens aangegeven wat het macro beeld landelijk is van het desbetreffende cluster op basis van het Periodiek Onderhoudsrapport Gemeentefonds 2008 (POR2008). Het doel van het POR is tweeledig:

1. het biedt inzicht in de voortgang van de onderhoudsagenda van de beheerders van het gemeentefonds;
2. het verschaft inzicht in de verdeling van de gelden uit het gemeentefonds gedurende de afgelopen periode in relatie tot de ontwikkeling in de lastenstructuur bij de gemeenten.

Tevens wordt op clusterniveau vergeleken met het verschil tussen de nettolasten en de inkomsten uit het gemeentefonds van het gemeentefonds van de gemeenten van de selectiegroep. Deze vergelijking met zichzelf van de gemeenten van de selectiegroep staat in bijlage 3.

Voorzieningscapaciteit

Bij het totaal op de uitgavenclusters zien we dat Dantumadeel meer uitgeeft dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt (€ 23,3 tegenover € 19,0 miljoen). Geredeneerd vanuit de gedachte die achter de gemeentefondsnormatiek ligt, betekent dit dat de gemeente Dantumadeel een hoger voorzieningsniveau heeft dan het gemeentefonds minimaal nodig acht. Dit is onderdeel van de beleidsvrijheid die gemeenten genieten.

Die hogere voorzieningscapaciteit wordt mogelijk gemaakt door de Overige eigen middelen (OEM) van € 1,5 miljoen en met name door de inzet van reserves van € 2,9 miljoen. Kanttekening bij de hogere voorzieningscapaciteit is dat Dantumadeel relatief veel middelen inzet op het cluster Algemene ondersteuning. Uitgaven binnen dit cluster leiden echter normaliter niet direct tot een hoger voorzieningsniveau voor de burger (zie ook hierna onder het kopje 'Cluster Algemene ondersteuning' in deze paragraaf).

Taakgebieden

Op het taakgebied *Bestuur* liggen de nettolasten hoger (€ 80 per inwoner) dan de inkomsten volgens het gemeentefonds. Dit wordt geheel veroorzaakt door hogere nettolasten op het cluster **Algemene ondersteuning** (€ 85 per inwoner).

Op het taakgebied *Voorzieningen bevolking* liggen de nettolasten eveneens boven het niveau van de inkomsten volgens het gemeentefonds. Vooral op de clusters **Werk en inkomen** (€ 20er inwoner), **Maatschappelijke zorg** (€ 12 per inwoner), **Educatie** (€ 34 per inwoner) en **Kunst en ontspanning** (€ 19 per inwoner) is sprake van hogere nettolasten.

Op het taakgebied *Bebouwing en omgeving* liggen de nettolasten per saldo hoger (€ 18 per inwoner) dan er volgens het gemeentefonds wordt

ontvangen. Vooral op het cluster **Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing** is er sprake van hogere nettolasten (€ 18 per inwoner).

Ten slotte is er op het taakgebied *Openbare ruimte* ook sprake van hogere nettolasten dan er wordt ontvangen volgens het gemeentefonds (€ 36 per inwoner). Dit komt door de veel hogere nettolasten op het cluster **Wegen en water** (€ 55 per inwoner).

Hierna ga ik kort in op de clusters met de grootste afwijkingen of met opmerkelijke afwijkingen. Voor een overzicht van de clusters wordt verwezen naar bijlage 2. De grootste en opmerkelijkste verschillen tussen de werkelijke nettolasten van de gemeente Dantumadeel en de inkomsten volgens het gemeentefonds worden waargenomen op de clusters:

<i>Cluster</i>	<i>Vershil per inwoner</i>
OZB	€ 1 -/-
OEM (exclusief mutaties reserves)	€ 75 +
Mutaties reserves	€ 150 +
Algemene ondersteuning	€ 85 -/-
Werk en inkomen	€ 20 -/-
Maatschappelijke zorg	€ 12 -/-
Educatie	€ 34 -/-
Kunst en ontspanning	€ 19 -/-
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing	€ 18 -/-
Wegen en water	€ 55 -/-

Hierbij betekent een '+' lagere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt en een '-/-' hogere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt.

Cluster OZB.

In het gemeentefonds wordt voor 2008 een bedrag aan OZB verevend op basis van een tarief van € 2,25 voor eigenaren van woningen, € 2,40 voor gebruikers van niet-woningen en € 2,98 voor eigenaren van niet-woningen per € 2.500 economische waarde. Het OZB-tarief in de gemeente Dantumadeel bedraagt € 2,41 voor de woningen en € 2,25 respectievelijk € 2,81 voor de niet-woningen. De lagere tarieven voor de niet-woningen verklaren voor een deel de lagere OZB-opbrengst van € 27.000 ofwel € 1 per inwoner dan de verevening in het gemeentefonds (zie ook paragraaf 3.2).

De minderontvangsten zijn niet in lijn met het landelijke beeld. De bevindingen in het POR2008 zijn dat de geraamde OZB-inkomsten van gemeenten duidelijk hoger (€ 26 per inwoner liggen dan het niveau waarmee in het gemeentefonds rekening wordt gehouden. Voor de 100.000+ gemeenten is dit verschil het grootst. Voor de gemeenten met

10.000-20.000 inwoners, waar ook Dantumadeel toebehoort, is dit verschil circa € 4 per inwoner.

Bij de sectiegroep wordt gemiddeld gesproken eenzelfde beeld waargenomen als bij Dantumadeel. De selectiegroep ontvangt per inwoner € 4 minder dan waar het gemeentefonds vanuit gaat. Uit bijlage 3 blijkt echter wel dat er grote verschillen zitten tussen de verschillende gemeenten in de selectiegroep.

Cluster OEM

Tot het cluster OEM behoren een groot aantal functies. Deze functies hebben veelal betrekking op baten. Het gaat bijvoorbeeld om de overige gemeentelijke belastingen, maar ook om ontvangen dividenden en mutaties grondexploitaties. Uit bijlage 2 blijkt dat de gemeente Dantumadeel een bedrag van € 75 per inwoner meer aan OEM heeft dan het gemeentefonds veronderstelt. Voor wat betreft de OEM geeft deze constatering een vertekend beeld. Dat komt omdat we de feitelijke bedragen niet kunnen afzetten tegen een ijkpunt. Bij de totstandkoming van de verdeling van het gemeentefonds in 1997 is er vanuit gegaan dat gemeenten een zeker bedrag aan OEM genereren. Deze OEM bedroeg 5,4% van de uitgavenmaatstaven. Deze OEM is indertijd, via een verlaging van de bedragen per eenheid van de verdeelmaatstaven, betrokken bij de verdeling. Dit betekent dat het totaal van de genormeerde nettolasten 5,4% lager wordt ingeschat dan zij in feite zijn.

De feitelijke OEM komt in de gemeente Dantumadeel uit op een bedrag van bijna € 1,5 miljoen. Daarnaast wordt per saldo nog ruim € 2,9 miljoen aan de reserves onttrokken. Indien de 5,4% op de huidige omvang van de uitgavenclusters zou worden toegepast, zou de in de uitkering uit het gemeentefonds betrokken OEM voor de gemeente Dantumadeel uitkomen op een bedrag van afgerond € 1,0 miljoen. Dit betekent dat de gemeente Dantumadeel afgerond € 0,5 miljoen meer OEM (exclusief mutaties reserves) genereert dan het gemeentefonds veronderstelt. Dat is € 25 per inwoner.

Afgezet tegen 5,4% van de omvang van de uitgavenclusters blijkt uit het POR 2008 dat gemeenten macro ook meer OEM (exclusief mutaties reserves) genereren dan waar het gemeentefonds van uitgaat, namelijk € 46 per inwoner. Verder blijkt uit het onderzoek naar de OEM in het POR 2008 dat de OEM de afgelopen jaren aanzienlijk is gegroeid en met € 87 per inwoner het macrobeeld boven het niveau van Dantumadeel (€ 75 per inwoner) ligt. Bovendien kenmerkt de OEM zich door zowel grote fluctuaties tussen de jaren als grote verschillen tussen gemeenten.

Cluster Mutaties reserves

De mutaties reserves worden in deze analyse als een apart cluster beschouwd. Immers onttrekkingen aan de reserves worden als baten

gerekend, maar het interen op eigen vermogen kan feitelijk niet beschouwd worden als een eigen inkomst. Dantumadeel onttrekt € 150 per inwoner meer aan de reserves dan het gemeentefonds aangeeft, waarbij wordt aangetekend dat ook hier de geraamde onttrekking niet kan worden afgezet tegen een ijkpunt. Wel blijkt uit het POR 2008 dat sinds de herziening van het BBV de omvang van het cluster Mutaties reserves als gevolg van die herziening is gestegen. Dit wordt vooral toegeschreven aan de toegenomen bruto-verantwoording van de investeringen.

Ondanks deze stijging is de onttrekking in Dantumadeel vele malen hoger dan het macrobeeld van € 26 per inwoner. De gemeente verklaart die hoge onttrekkingen door een (incidentele) samenloop van grote projecten (multifunctionele centra en herstructureringen openbare ruimte), waarvoor eerder bestemmingsreserves zijn gevormd.

Cluster Algemene ondersteuning

Voor de omvang van het cluster Algemene ondersteuning zijn in het verdeelstelsel globale normen ontwikkeld op basis van het aantal inwoners, het aantal woonruimten en een vast bedrag. De feitelijke lasten in de sfeer van de algemene ondersteuning zijn daarbij voor een belangrijk deel toegerekend aan diverse taakgebieden. Het gaat daarbij voornamelijk om lasten met betrekking tot huisvesting en personeel. Een ander deel van de lasten in deze sfeer is echter algemeen van aard en daarom niet toegerekend aan de clusters, zoals juridische zaken, gemeentesecretaris, financiën, voorlichting, onderzoek en statistiek etcetera. Deze lasten zijn samen ondergebracht in het cluster Algemene ondersteuning.

Op dit cluster wordt een negatieve afwijking geconstateerd van € 1.657.000 ofwel € 85 per inwoner. De gemeente Dantumadeel geeft aan dat bij de gemeente geen sprake is van relatief grote ondersteunende diensten. Uit een in 2007 uitgevoerd onderzoek door Berenschot bleek dat de omvang van staf en ondersteuning (Personeel & Organisatie, Informatisering & Automatisering, Financiën en Control, Juridische Zaken, Communicatie, Facilitaire Dienst, Secretariaten, Bestuurszaken en Bestuursondersteuning) is de formatieomvang kleiner dan gemiddeld. Mogelijk is dan ook dat dergelijke functies bij Dantumadeel centraler zijn geplaatst.

In overeenstemming met het Iv3⁵ dienen de lasten voor personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, algemene zaken en huisvesting (piofah) toegerekend te worden aan de functies waarop ze betrekking hebben, ongeacht de plaatsing van deze afdelingen. Deze lasten vallen dus niet onder het cluster Algemene ondersteuning. Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat het verschil mede

⁵ Zie BBV, deel 2, Informatie voor derden, Toelichting functionele indeling gemeenten.

veroorzaakt wordt door een 'foutieve boeking' van de poifah-lasten op het cluster Algemene ondersteuning. Dit vertekent niet alleen het beeld bij dit cluster maar ook bij andere clusters. Aanbevolen wordt dan ook deze lasten toe te rekenen aan de juiste functies.

Uit de bijlagen 3 is af te lezen dat het beeld bij de selectiegemeenten hetzelfde is. Ook de selectiegemeenten ramen gemiddeld € 60 per inwoner meer dan waar het gemeentefonds vanuit gaat. In het POR2008 wordt het cluster Algemene ondersteuning verdeeld over de andere clusters – op Bestuursorganen na – naar rato van hun omvang.

Cluster Werk en inkomen

Het cluster Werk en inkomen is een in 2006 nieuw geïntroduceerd cluster en heeft betrekking op de nettolasten van bijstand, werkgelegenheid, inkomensvoorziening en minimabeleid. Vooral de omvang van deze laatste post wordt in belangrijke mate bepaald door het gemeentelijk beleid. De geraamde nettolasten liggen op dit cluster € 20 per inwoner boven het niveau van het gemeentefonds.

Dantumadeel heeft als verklaring voor deze hogere nettolasten dat de afdeling Werk Inkomen en Zorg (WIZ) van Dantumadeel onderdeel is van een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Dongeradeel en Schiermonnikoog (DanDon), waarvan de bedrijfskosten geheel bij Dantumadeel worden verantwoord.

Macro gezien blijkt uit het POR2008 dat de afwijking veel minder is (€ 6 per inwoner meer in de groottegroep 10.000-20.000). Door de herijking in 2006 van twee oude clusters (Bijstand en sociale dienst en Maatschappelijke zorg) in drie nieuwe clusters (Werk en inkomen, Educatie en Maatschappelijke zorg) is de afwijking (ijkpunt gemeentefonds -/- feitelijke lasten gemeenten) in 2006 van de som van de drie clusters duidelijk minder, dan de som van de twee oude clusters in 2005. Zie het Periodiek Onderhoudsrapport 2007 (POR2007).

Ook bij de selectiegemeenten is het beeld anders. We zien in bijlage 3 dat de selectiegemeenten gemiddeld gezien zelfs minder (€ 3 per inwoner) uitgeven dan het niveau van het gemeentefonds.

Cluster Maatschappelijke zorg

Voor het cluster Maatschappelijke zorg wordt de hoogte van het nettolastenniveau voor een belangrijk deel bepaald door eigen gemeentelijk beleid. Dit met ingang van 2006 in werking getreden cluster omvat onder meer de onderdelen sociaal-cultureel en maatschappelijk werk, jeugd- en jongerenwerk, gezondheidszorg, voorzieningen gehandicapten en kinderopvang. Voor het cluster Maatschappelijke zorg ligt het geraamde nettolastenniveau in Dantumadeel per saldo € 12 per inwoner hoger dan het niveau van de verdeelmaatstaven. Door

Dantumadeel wordt als mogelijke verklaring gegeven dat met name de uitgaven voor sociaal cultureel werk op een hoog niveau liggen. Zowel van oudsher als door een beleidskeuze.

Evenals bij het cluster Werk en inkomen is het beeld bij het cluster Maatschappelijke zorg landelijk gezien en bij de selectiegemeenten behoorlijk verschillend ten opzichte van het beeld bij Dantumadeel. Landelijk gezien blijkt uit het POR2008 dat gemeenten in de groottegroep 10.000-20.000 inwoners € 2 per inwoner meer uitgeven dan waar het gemeentefonds vanuit gaat. De selectiegemeenten geven op dit cluster zelfs gemiddeld gesproken € 20 per inwoner minder uit dan de inkomsten volgens het gemeentefonds.

Cluster Educatie

Dit in 2006 in werking getreden cluster heeft betrekking op de 'gemeenschappelijke uitgaven onderwijs' en de 'ondersteuning van het onderwijs' en de gemeentelijke bijdragen aan het basis- en het voortgezet onderwijs, inclusief onderwijshuisvesting. Voor dit cluster liggen de geraamde nettolasten in Dantumadeel € 38 per inwoner hoger dan het niveau van de verdeelmaatstaven. Het blijkt dat dit verschil geheel veroorzaakt wordt door het subcluster 'Educatie overig'. Hier geeft de gemeente € 70 per inwoner meer uit dan waar het gemeentefonds vanuit gaat. Bij het subcluster 'Educatie onderwijshuisvesting' geeft Dantumadeel juist € 34 per inwoner minder uit dan het gemeentefonds. De gemeente Dantumadeel schrijft deze verschillen toe aan fluctuaties per jaar bij de onderwijshuisvesting, waardoor de begroting 2008 geen representatief beeld van het gemiddelde geeft. Daarnaast worden de overige onderwijsuitgaven bepaald door de hoge inzet van de gemeente op beleid gericht op onderwijsachterstanden.

In het POR2008 staat dat op het gebied van educatie gemeenten landelijk ook meer uitgeven, maar met € 8 per inwoner voor de groottegroep 10.000-20.000 inwoners niet zoveel meer dan Dantumadeel.

Bij de selectiegroep is gemiddeld hetzelfde beeld waar te nemen als bij Dantumadeel. Echter, dit beeld wordt verstoord door Boarnsterhim. Deze gemeente geeft maar liefst € 352 per inwoner meer uit dan er volgens het gemeentefonds wordt ontvangen. Als deze gemeente hier buiten beschouwing wordt gelaten dan verandert het beeld en geven de selectiegemeenten gemiddeld € 28 per inwoner minder uit dan er volgens het gemeentefonds wordt ontvangen.

Cluster Kunst en ontspanning

De lasten voor dit cluster worden in het algemeen voornamelijk bepaald door lasten voor schouwburgen en theaters, subsidies aan betreffende personen en instellingen, bibliotheken, muziek- en vormingsonderwijs,

binnensportaccommodaties en zwembaden. De hoogte van deze nettolasten hangt mede samen met de omvang/licging van een gemeente ten opzichte van andere gemeenten. Kleine gemeenten geven in het algemeen relatief minder uit op dit taakgebied, grote gemeenten (met centrumfunctie) relatief meer. Dit aspect wordt in de verdeelmaatstaven gehonoreerd. De omvang van dit cluster wordt in belangrijke mate ook bepaald door het eigen beleid van de gemeente. Daarnaast kan er sprake zijn van samenhang met de clusters Oudheid (musea) en Groen (buitensporten).

Het geraamde nettolastenniveau van de gemeente Dantumadeel op het cluster Kunst en ontspanning ligt € 19 per inwoner boven het niveau van de verdeelmaatstaven. Dantumadeel geeft aan dat de hoge uitgaven aan sport dit verschil voor een groot deel veroorzaken. De hoge uitgaven aan sport vloeien voort uit een vanouds hoog voorzieningenniveau in de gemeente, met goede accommodaties voor sportvelden, sporthallen en een overdekt zwembad. Op dit moment worden de mogelijkheden verkend voor een efficiënter beheers- en accommodatiebeleid. Voor het zwembad worden aanbevelingen vanuit een extern organisatie onderzoek uitgevoerd die leiden tot belangrijke besparingen.

Macro gezien wordt op dit onderdeel € 20 per inwoner meer uitgegeven dan de ijkpunten aangeven (POR2008). Dat komt vooral door een sterke groei van het onderdeel Sport. Voor gemeenten tussen de 10.000-20.000 inwoners is het verschil € 5 per inwoner. Er is ook een relatie met het cluster Oudheid, omdat er een grijs gebied is tussen voorzieningen voor kunst en ontspanning enerzijds en de musea die onder het cluster Oudheid vallen anderzijds. De verschillen tussen feitelijke en geijkte uitgaven voor Sport en Oudheid lopen op met de gemeentegrootte en ook met het toenemen van de centrumfunctie van een gemeente. Daarom is nu nader onderzoek aangekondigd naar beide clusters.

Bij de selectiegroep wordt gemiddeld gesproken minder uitgegeven dan op basis van het gemeentefonds mag worden verwacht. Ook dit verschil wordt enigszins verstoord door Boarnsterhim. Echter, ook zonder deze gemeente geeft de selectiegroep niet zoveel meer (€ 3 per inwoner) uit dan de inkomsten volgens gemeentefonds zijn dan Dantumadeel.

Cluster Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing (VHROSV)

Het cluster VHROSV bevat de nettolasten van onder meer de bestemmingsplannen en structuurplannen, de stads- en dorpsvernieuwing en de woningexploitatie. Het geraamde lastenniveau van de gemeente Dantumadeel op het cluster VHROSV ligt € 18 per inwoner hoger dan het niveau van de verdeelmaatstaven. Een verklaring is dat in 2007 en 2008 door een inhaalslag gericht op het wegwerken van achterstanden met betrekking tot bestemmingsplanwijzigingen

sprake is van tijdelijk hogere lasten. Daarvoor is in totaal voor deze jaren circa € 0,5 miljoen begroot.

Landelijk wordt er op dit cluster bij de groep van minder dan 20.000 inwoners € 18 per inwoner meer uitgeven dan het niveau van de verdeelmaatstaven. Ook de groep met selectiegemeenten geeft meer uit dan mag worden verwacht op basis van het gemeentefonds, namelijk € 16 per inwoner.

Cluster Wegen en water

Het cluster Wegen en water omvat de gemeentelijke lasten en baten voor wegen (onderhoud, verkeersmaatregelen, straatreiniging, parkeerexploitatie, openbare verlichting, bruggen) en water (vaarwegen, binnenhavens).

In de verdeelmaatstaven zijn vooral de volgende factoren gehonoreerd:

- aan structuurkenmerken gerelateerde verschillen in hoeveelheid areaal (onder andere door oppervlakte bebouwing, oppervlakte land en meerkernigheid);
- effecten van gebruikersintensiteit: dichtheid van de bebouwing van gemeenten en centrumfunctie;
- effecten van (slechte) bodemgesteldheid op de onderhoudskosten;
- aanwezigheid van een grote historische kern (> 40 hectare);
- aanwezigheid van historisch water.

Bij de feitelijke nettolasten hebben gemeenten keuzevrijheden in de sfeer van het voorzieningenniveau en de organisatie van het onderhoud (bijvoorbeeld zelf doen of uitbesteden, frequentie van straatvegen). Verder kunnen er ook (indirecte) effecten uitgaan van keuzes die zijn gemaakt bij de aanleg van wegen (relatie met de grondexploitatie, kwaliteit van aangelegde voorzieningen).

Het geraamde lastenniveau ligt in de gemeente Dantumadeel € 55 per inwoner hoger dan het niveau van de verdeelmaatstaven. Dantumadeel geeft aan dat grote werkzaamheden met betrekking tot de herstructurering van de openbare ruimte Koemarkt en de geplande aanleg van de rondweg Zwaagwesteinde voor 2008 tot aanzienlijke extra kapitaallasten in de begroting hebben geleid, tot een bedrag van € 1 miljoen (direct afgeschreven en gedekt vanuit de reserves).

Macro gezien wordt er op dit cluster een bedrag van € 18 per inwoner meer geraamd dan het ijkpunt aangeeft (POR2008). Dat is een stijging ten opzichte van 2006. Voor het grootste deel komt dat door de uitname uit het gemeentefonds door een – achteraf bezien – te geringe korting vanwege het BTW-compensatiefonds. Van de totale uitname van € 520 miljoen in 2007, sloeg € 181 miljoen neer bij dit cluster, dat is circa 9% van het totale ijkpunt. Tot en met 2006 hielden kleine gemeenten over aan dit cluster en kwam grote gemeenten flink tekort. Door de

BTW-korting gaan ook kleine gemeenten in de min, maar niet zoveel als grote. Het verschil tussen kleine en grote gemeenten is zelfs nog wat toegenomen. Het gaat hier minder om klein versus groot, maar om dunbevolkt versus dichtbevolkt.

Uit bijlage 3 blijkt dat de selectiegroep gemiddeld € 12 per inwoner minder uitgeeft dan volgens het gemeentefonds wordt ontvangen. Het beeld van de selectiegroep is dus conform het landelijke beeld dat kleinere en dunner bevolkte gemeenten minder uitgeven aan het cluster Wegen en water.

4.3 Samenvatting en aanbevelingen

Op de vraag '*Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de clusters van de algemene uitkering?*' kan het volgende worden geantwoord.

Uit de vergelijkingen met zichzelf (zie bijlage 2) blijkt dat de inkomsten uit de OZB € 27.000 beneden het niveau liggen waarmee in het gemeentefonds wordt gerekend. Dit komt voor het doordat het OZB-tarief voor de niet-woningen lager is dan het rekentarief. Door de OEM ter grootte van € 1.468.000 en door een per saldo onttrekking aan de reserves van € 2.928.000 kan de gemeente zich een hoger nettolastenniveau permitteren. Immers, de algemene uitkering beoogt gemeenten een gelijke voorzieningencapaciteit te bieden onder de premisse dat de inkomsten eveneens op een gemiddeld niveau liggen.

Uit de vergelijking van de nettolasten van Dantumadeel met de (norm) inkomsten van het gemeentefonds blijkt dat Dantumadeel vooral **meer** lasten raamt op de clusters zoals aangegeven in tabel 4.1.

Op al deze clusters heeft Dantumadeel een grotere afwijking dan de (norm) inkomsten van het gemeentefonds ten opzichte van het landelijke beeld en het beeld bij de selectiegemeenten.

Tabel 4.1: **Afwijking van de nettolasten met de (norm) inkomsten van het gemeentefonds**

(Sub)cluster	Afwijking per inwoner Dantumadeel	Afwijking per inwoner gemiddelde selectiegroep	Verklaring
Algemene ondersteuning	€ 85 -/-	€ 60 -/-	Boeking lasten personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, algemene zaken en huisvesting op het cluster i.p.v. op de functies waarop ze betrekking hebben.
Werk en inkomen	€ 20 -/-	€ 3 +	De afdeling Werk Inkomen en Zorg van Dantumadeel is onderdeel van een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Dongeradeel en Schiermonnikoog (DanDon), waarvan de bedrijfskosten geheel bij Dantumadeel worden verantwoord.
Maatschappelijke zorg	€ 12 -/-	€ 20 +	Met name de uitgaven voor sociaal cultureel werk liggen op een hoog niveau. Zowel van oudsher als door een beleidskeuze.
Educatie	€ 34 -/-	€ 26 -/-	Het verschil is toe te schrijven aan fluctuaties per jaar bij de onderwijshuisvesting, waardoor de begroting 2008 geen representatief beeld van het gemiddelde geeft. Daarnaast worden de overige onderwijsuitgaven bepaald door de hoge inzet van de gemeente op beleid gericht op onderwijsachterstanden.
Kunst en ontspanning	€ 19 -/-	€ 2 +	De hoge uitgaven aan sport verklaren dit verschil voor een groot deel. Deze hoge uitgaven vloeien voort uit een vanouds hoog voorzieningenniveau in de gemeente, met goede accommodaties voor sportvelden, sporthallen en een overdekt zwembad.
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing	€ 18 -/-	€ 16 -/-	in 2007 en 2008 is door een inhaalslag gericht op het wegwerken van achterstanden met betrekking tot bestemmingsplanwijzigingen sprake van tijdelijk hogere lasten. Daarvoor is in totaal voor deze jaren circa € 0,5 miljoen begroot.
Wegen en water	€ 55 -/-	€ 12 +	Grote werkzaamheden met betrekking tot de herstructurering van de openbare ruimte Koemarkt en de geplande aanleg van de rondweg Zwaagwesteinde hebben voor 2008 tot aanzienlijke extra kapitaallasten in de begroting geleid, tot een bedrag van € 1 miljoen (direct afgeschreven en gedekt vanuit de reserves).

Hierbij betekent een '+' lagere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt en een '-/-' hogere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt.

Aanbevelingen

Aanbeveling ten aanzien van de clusters

- Ga na of de geconstateerde relatief hoge dan wel lage nettolasten bij verschillende (sub)clusters aansluiten bij de beleidskaders en prioriteiten van de gemeente en/of bezie in hoeverre er een relatie kan worden gelegd met eventuele bezuinigingstaakstellingen dan wel voorstellen voor nieuw beleid.
- Reken de lasten (en baten) voor personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, algemene zaken en huisvesting toe aan de functies waarop ze betrekking hebben en niet aan het cluster Algemene ondersteuning.

5 DE NETTOLASTEN VAN DE GEMEENTE DANTUMADEEL VERGELEKEN MET DE NETTOLASTEN VAN DE LANDELIJKE SELECTIEGROEP

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geef ik antwoord op de vraag:

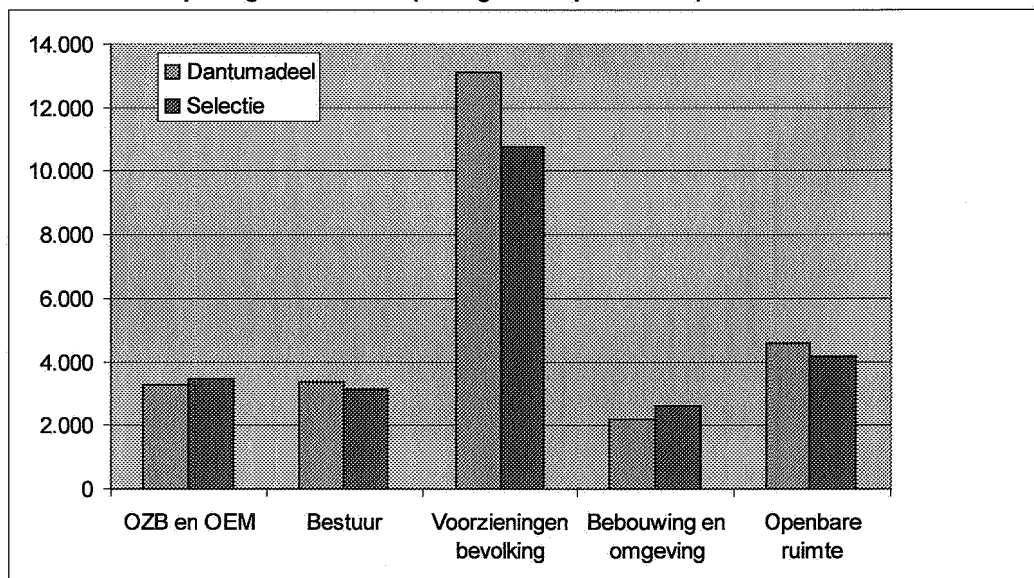
'Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de nettolasten van de gemeenten in de landelijke selectiegroep?'

De landelijke selectiegroep is samengesteld uit gemeenten met globaal dezelfde structuurkenmerken. Zie paragraaf 2.3 voor een beschrijving van deze selectiegroep.

5.2 De vergelijking met de landelijke selectiegroep

In grafiek 5.1 heb ik de nettolasten, per taakgebied, van de gemeente Dantumadeel vergeleken met de gemiddelde nettolasten van de selectiegroep.

Grafiek 5.1: Vergelijking van de gemeente Dantumadeel met de landelijke selectiegroep op taakgebiedenniveau (bedragen x € 1 per inwoner)

In bijlage 4 wordt een overzicht gepresenteerd van de verschillende inkomsten- en uitgavenclusters en in bijlage 6 van de functies.

Taakgebieden

De opbrengst OZB in de gemeente Dantumadeel is € 18 per inwoner lager dan gemiddeld binnen de landelijke selectiegroep wordt

ontvangen. De opbrengst van de **OEM** is daarentegen hoger, € 8 per inwoner. De **Algemene uitkering** is € 22 per inwoner hoger. Zoals in hoofdstuk 4 al is geconstateerd wordt het hogere voorzieningenniveau van de gemeente Dantumadeel grotendeel mogelijk gemaakt door de inzet van **reserves**. Dat beeld zien we hier terug. Dantumadeel zet € 116 per inwoner meer in aan reserves dan de selectiegroep.

Op het taakgebied *Bestuur* zijn de nettolasten van de gemeente Dantumadeel hoger dan gemiddeld bij de selectiegroep. Dit wordt geheel veroorzaakt door hogere nettolasten (€ 25 per inwoner) op het cluster **Algemene ondersteuning**.

Op het taakgebied *Voorzieningen bevolking* liggen de lasten in de gemeente Dantumadeel € 121 per inwoner hoger dan gemiddeld binnen de selectiegroep, wat verklaard wordt door de hogere nettolasten op de(sub)clusters **Werk en inkomen** (€ 65 per inwoner), **Maatschappelijke zorg** (€ 47 per inwoner) en **Ontspanning** (€ 33 per inwoner). Daar staan lagere nettolasten op het cluster **Bevolkingszaken** (€ 10 per inwoner) tegenover.

Bij het taakgebied *Bebouwing en omgeving* liggen de nettolasten van de gemeente Dantumadeel lager dan bij de selectiegroep (€ 20 per inwoner). Alle clusters binnen dit taakgebied (behalve het subcluster **Volkshuisvesting**) laten lagere nettolasten zien.

Ten slotte het taakgebied *Openbare ruimte*. Per saldo liggen de nettolasten van de gemeente Dantumadeel boven het gemiddelde niveau van de selectiegroep (€ 22 per inwoner hoger). Dit komt geheel door de hogere nettolasten op het subcluster **Wegen**.

Hierna wordt kort ingegaan op de (sub)clusters met de grootste afwijkingen of met opmerkelijke afwijkingen. Voor een overzicht van de (sub)clusters wordt verwezen naar bijlage 4. De grootste en opmerkelijkste verschillen tussen de nettolasten van de gemeente Dantumadeel en de gemiddelde nettolasten van de landelijke selectiegroep worden waargenomen op de (sub)clusters:

<i>(Sub)Cluster</i>	<i>Verskil per inwoner</i>
OZB	€ 18 -/-
OEM (inclusief mutaties reserves)	€ 124 +
Algemene uitkering	€ 22 +
Algemene ondersteuning	€ 25 -/-
Werk en inkomen	€ 65 -/-
Maatschappelijke zorg	€ 47 -/-
Ontspanning	€ 33 -/-
Groen	€ 23 +
Wegen	€ 57 -/-

Hierbij betekent een '+' lagere nettolasten dan de landelijke selectiegroep en een '-/-' hogere nettolasten dan de landelijke selectiegroep.

Cluster OZB

Tabel 5.1 geeft de functies weer die tot het cluster OZB worden gerekend.

Tabel 5.1: Cluster OZB (bedragen x € 1 per inwoner)

Functies cluster OZB		Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeadeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde selectiegroep	Dantumadeel	Vershil
931	baten onroerende-zaakbelasting gebruikers	12	8	32	15	6	16	21	16	9	-7
932	baten onroerende-zaakbelasting eigenaren	102	78	115	105	51	107	117	95	84	-11
941	lastenverlichting rijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal		114	86	147	120	57	124	138	111	93	-18

De gemeente Dantumadeel ontvangt per inwoner € 18 minder aan OZB dan de selectiegroep. Dat kan worden verklaard uit of lagere tarieven dan de selectiegroep en/of een lagere OZB-waarde per inwoner. Zoals reeds in paragraaf 3.5 en figuur 3.4 is aangegeven heeft Dantumadeel lagere OZB-waarden voor zowel woningen als niet-woningen en daarnaast ook een lager gemiddeld OZB-tarief voor de niet-woningen.

Cluster Overige eigen middelen

Tot het cluster OEM behoort een groot aantal functies. Deze functies hebben veelal betrekking op baten. Het gaat bijvoorbeeld om de overige gemeentelijke belastingen, maar ook om ontvangen dividenden en mutaties grondexploitaties. De mutaties in de reserves worden in deze analyse apart beschouwd. Immers onttrekkingen aan de reserves worden als baten gerekend, maar het interen op eigen vermogen kan feitelijk niet beschouwd worden als een eigen inkomst.

De baten bij Dantumadeel zijn als de mutaties in de reserves buiten beschouwing worden gelaten € 8 per inwoner hoger dan bij de selectiegroep. Zoals uit tabel 5.2 blijkt komt dit voornamelijk door geldleningen en uitzettingen langer dan een jaar (waarop onder andere de (bespaarde) rente over het eigen vermogen en de voorzieningen wordt geboekt), die € 54 per inwoner hoger zijn dan bij de selectiegroep. Daarentegen zijn de baten van de bouwgrondexploitatie € 30 per inwoner lager dan bij de selectiegroep. Dantumadeel geeft aan dat de relatief geringe inkomsten uit bouwgrondexploitatie als oorzaak hebben dat in de begroting is uitgegaan van een raming van de woningbouw waarin geen sprake is van belangrijke uitbreidingen.

Bij de mutaties in de reserves blijkt uit tabel 5.3 dat de gemeente Dantumadeel € 116 per inwoner inteert op de reserves, terwijl de

selectiegroep 'maar' voor € 34 per inwoner inteert. Dit bevestigt het beeld zoals ook geschetst bij de vergelijking met zichzelf (paragraaf 4.2) dat de gemeente Dantumadeel reserves inzet om het hogere voorzieningenniveau te bekostigen. De reserves worden vooral ingezet op de subclusters Wegen en de cluster Maatschappelijke zorg. Zoals ook bij de vergelijking met zichzelf al aangegeven verklaart de gemeente de omvangrijke onttrekkingen door een (incidentele) samenloop van grote projecten (multifunctionele centra en herstructureringen openbare ruimte), waarvoor eerder bestemmingsreserves zijn gevormd).

Tabel 5.2: Cluster Overige eigen middelen (bedragen x € 1 per inwoner)

	Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde selectiegroep	Dantumadeel	Vershil
Functies cluster Overige Eigen Inkomsten (OEM)										
212	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
220	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
310	0	-4	6	-7	-2	-6	-6	-3	0	3
311	0	0	1	0	0	1	2	1	0	-1
320	0	0	0	-4	0	0	0	-1	-1	0
330	0	0	9	1	12	3	11	5	0	-5
340	0	0	0	-5	0	0	0	-1	0	1
341	0	0	0	-11	0	0	0	-2	0	2
830	1	51	15	-9	9	95	0	23	-7	-30
911	29	6	0	0	0	-1	1	5	0	-5
913	4	7	13	3	5	2	5	6	0	-6
914	36	19	9	78	0	34	25	29	83	54
933	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
934	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
935	9	0	0	0	2	0	0	2	0	-2
936	5	0	9	0	0	0	0	2	0	-2
937	3	0	0	0	1	0	4	1	0	-1
938	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
939	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0
Totaal	86	79	61	46	27	129	48	67	75	8

Tabel 5.3: Mutaties reserves (bedragen x € 1 per inwoner)

	Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde selectiegroep	Dantumadeel	Vershil
Functies cluster Mutaties reserves										
980	347	-9	15	8	-50	-89	24	34	150	116
Totaal	347	-9	15	8	-50	-89	24	34	150	116

Cluster Algemene uitkering

De algemene uitkering van Dantumadeel wordt € 25 per inwoner hoger geraamd dan die van de selectiegroep. Uit bijlage 5 blijkt dat op basis van de gegevens van het gemeentefonds dat verschil eigenlijk € 23 per inwoner bedraagt. De afwijking tussen deze verschillen kan verklaard worden doordat Dantumadeel en/of de gemeenten in de selectiegroep zijn uitgegaan van mogelijk een ander aantal eenheden en/of wellicht van een andere circulaire dan het gemeentefonds bij haar berekeningen voor 2008 en/of afrondingsverschillen

Het verschil van € 23 per inwoner is het saldo van een lagere verevening OZB van € 19 per inwoner en hogere uitkeringen op het vlak van de maatstaven 'bijstandsontvangers' (€ 19 per inwoner), 'schaalfactoren uitvoeringskosten bijstand' (€ 23 per inwoner), 'leerlingen speciaal onderwijs' (€ 11 per inwoner) en de WMO (€ 11 per inwoner). Daar staat tegenover dat Dantumadeel minder krijgt dan de selectiegroep bij de maatstaven 'leerlingen voortgezet onderwijs' (€ 18 per inwoner), 'bodemfactoren in overige maatstaven' (€ 11 per inwoner) en 'omgevingsadressendichtheid' (€ 13 per inwoner).

De hogere algemene uitkering betekent niet dat de gemeente daarmee gunstiger af is: over het algemeen staan tegenover een hogere algemene uitkering ook navenant hogere lasten.

Cluster Algemene ondersteuning

Tabel 5.4 geeft de functies weer die tot dit cluster worden gerekend. Aangetekend wordt dat de functie 990 (saldo baten en lasten na bestemming) is weggelaten in de tabel omdat deze in het overzicht in bijlage 4 niet is gerekend tot het cluster Algemene ondersteuning maar apart zichtbaar is gemaakt.

Tabel 5.4: Cluster Algemene ondersteuning (bedragen x € 1 per inwoner)

Functies cluster Algemene ondersteuning		Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde selectiegroep	Dantumadeel	Verskil
002	bestuursondersteuning B&W	-65	-56	-50	-46	-45	-43	-15	-46	-98	-52
005	bestuurlijke samenwerking	-2	-7	-6	-3	-9	-15	-1	-6	-2	4
922	algemene baten en lasten	-55	-21	-66	-66	-22	-23	-138	-55	-12	43
930	uitvoering wet WOZ	-2	3	-2	-10	-8	-4	-4	-4	-2	2
940	lasten heffing en invordering belastingen	-7	-12	-20	-7	-8	-3	-2	-8	-7	1
960	saldo kostenplaatsen	-12	0	-5	8	42	1	20	8	-15	-23
Totaal		-144	-93	-148	-124	-51	-87	-140	-111	-136	-25

Uit tabel 5.4 blijkt dat de gemeente Dantumadeel hogere nettolasten raamt op dit cluster. Dit komt voornamelijk door functie 002 Bestuursondersteuning B&W. Tot deze functie behoren met name de baten en lasten van het ambtelijk apparaat, dat het college van burgemeester en wethouders bij de uitoefening van hun algemeen bestuurlijke taken direct terzijde staat, zoals de gemeentesecretaris, secretariaat, voorlichting en representatie. Ook op functie 960 Saldo kostenplaatsen raamt Dantumadeel meer. Op functie 922 Algemene baten en lasten daarentegen raamt Dantumadeel minder lasten dan de selectiegroep. Overigens wordt dit beeld wel enigszins vertekend door de zeer hoge nettolasten van de gemeente Schagen op functie 922.

Zoals al aangegeven bij de vergelijking met zichzelf kan het verschil op functie 002 verklaard worden door boekingen van lasten van personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, algemene zaken en

huisvesting op deze functie in plaats van op de functies waarop ze betrekking hebben. Onder functie 922 vallen onder andere stelposten voor te verwachten loon- en prijsstijgingen, het bedrag voor onvoorzien en geraamde baten en lasten voortvloeiende uit beleidsveranderingen. Vanzelfsprekend kan dit per gemeente behoorlijk verschillen.

Dantumadeel verklaart dat de belangrijkste factor voor de verklaring van het verschil de gemeenschappelijke regeling DanDon en de daarvoor gehanteerde wijze van verrekenen van de lasten met de partner Dongeradeel is. In die verrekening worden a) geen overheadkosten betrokken en b) wordt uitgegaan van een 50/50 kostenverdeling, terwijl de verdeling conform aantal klanten 45/50 zou moeten zijn. Daardoor kan een deel van de lasten (circa. € 400.000) van DanDon WIZ niet worden verrekend en dat deel komt terecht onder de post 'saldo kostenplaatsen' onder algemene ondersteuning. Het resterende verschil (van circa € 100.000) voor algemene ondersteuning wordt verklaard door de plaatsing van twee projectmedewerkers in de staf Directie Ondersteuning.

Cluster Werk en inkomen

Tabel 5.5 geeft de functies weer die tot dit cluster worden gerekend. Uit de tabel blijkt dat de nettolasten op het cluster Werk en inkomen in de gemeente Dantumadeel € 65 per inwoner hoger zijn dan in de selectiegroep. Deze hogere nettolasten hangen vooral samen met hogere nettolasten op het terrein van het minimabeleid en op het terrein van de werkgelegenheid. In totaal geeft Dantumadeel op deze terreinen € 74 per inwoner meer uit. Daar staat tegenover dat Dantumadeel op het terrein van de bijstandsverlening € 11 per inwoner minder raamt dan de selectiegroep.

Tabel 5.5: Cluster Werk en inkomen (bedragen x € 1 per inwoner)

	Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde selectiegroep	Dantumadeel	Vershil
Functies cluster Werk en inkomen										
610	-47	-25	-38	-74	-24	-1	-67	-40	-29	11
611	-9	-8	-19	-5	-5	-60	-10	-16	-55	-39
612	0	0	-1	0	-1	-4	-2	-1	-3	-2
613	0	0	0	0	-1	0	0	0	0	0
614	-15	0	-26	-21	-6	-25	-15	-15	-50	-35
Totaal	-72	-32	-84	-99	-36	-90	-93	-72	-137	-65

Dantumadeel geeft aan dat de afdeling Werk Inkomen en Zorg (WIZ) van Dantumadeel onderdeel is van een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Dongeradeel en Schiermonnikoog (DanDon), waarvan de bedrijfskosten geheel bij Dantumadeel worden verantwoord. Voor 2008 zijn de totale kosten van WIZ begroot op circa € 2,7 miljoen (exclusief huisvesting en overhead). Rekening houdende met een verdeelsleutel 45% Dantumadeel / 55% Dongeradeel (op basis

van gewogen gemiddelde aantal klanten) is dus circa € 1,5 miljoen voor Dongeradeel. Uitgedrukt in lasten per inwoner komt het effect van de gemeenschappelijke regeling DanDon overeen met € 76 per inwoner. Daarvan heeft een groot deel betrekking op Werk en inkomen (circa € 64 per inwoner) en een deel op Minimabeleid (waarvoor daarnaast sprake is van een 'ruimhartig beleid').

Werkgelegenheid

Om het verschil in lasten op de functie 611 werkgelegenheid te verklaren kan worden gekeken naar een aantal indicatoren op het gebied van arbeidsparticipatie, zoals het percentage niet-werkende werkzoekenden. In tabel 5.6 staat deze indicator voor Dantumadeel en de selectiegemeenten⁶. Hieruit blijkt dat Dantumadeel een hoger percentage niet werkende werkzoekende heeft dan de selectiegemeenten. Dit kan de hogere lasten voor een deel verklaren.

Tabel 5.6: Indicatoren cluster Werk en inkomen

Gemeente	Percentage niet werkende werkzoekenden
Dantumadeel	6,7
Boarnsterhim	4,5
Drechterland	2,6
Enkhuizen	4,2
Franekeradeel	5,5
Koggenland	1,7
Leek	5,5
Schagen	3,8
Gemiddelde Selectie	3,97

Fonds werk en inkomen

Sinds de inwerkingtreding van de Wet werk en bijstand per 1 januari 2004 is de gemeente volledig verantwoordelijk voor de bijstandsuitkeringen. De gemeente ontvangt van het ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid (SZW) een uitkering voor het inkomensdeel (bijstandsuitkeringen) van het Fonds werk en inkomen (FWI). Als het de gemeente lukt om mensen met een bijstandsuitkering aan een baan te helpen, dan houdt de gemeente geld over dat ze vrij kan besteden. Daarnaast ontvangt de gemeente een uitkering voor het zogenaamde werkdeel (gesubsidieerde banen) uit het FWI. Het geld dat de gemeente daarvoor ontvangt maar niet besteedt moet, met inachtneming van de zogenaamde meeneemregeling, worden teruggegeven. Bij de zogenaamde meeneemregeling kan 75% van het

⁶ Bron: www.waarstaatjegemeente.nl, gegevens 2007

jaarbedrag worden doorgeschoven naar het volgende jaar, maar cumulatie is niet toegestaan.

De Wet werk en bijstand (WWB) biedt gemeenten de mogelijkheid om eigen beleid te ontwikkelen op het terrein van reïntegratie/activering en bijstandsuitkeringen. Het is de gemeenteraad die de hoofdlijnen van het gemeentelijk beleid in een beleidskader vastlegt en daarbinnen de prioriteiten bepaalt. Vervolgens controleert de gemeenteraad of het college van B&W dit beleid in de praktijk goed uitvoert. Om deze belangrijke rol van de gemeenteraad te ondersteunen, publiceert het ministerie van SZW per gemeente een overzicht van de bereikte resultaten. Dat gebeurt door middel van de zogenoemde Kernkaart Werk en Bijstand⁷.

Uit deze kernkaart blijkt dat Dantumadeel in 2006 circa € 69.000 (-2%) meer uitgaf aan de uitkeringen dan het toegekende budget (inclusief ontvangsten) van afgerond € 4,6 miljoen en ruim € 648.000 (34%) minder uitgaf aan arbeidsreïntegratie dan het toegekende budget (inclusief ontvangsten) van ruim € 1,7 miljoen. De percentages voor de gemeenteklasse 10.000-20.000 inwoners bedragen 6% respectievelijk 48% en voor de selectiegemeenten 6% respectievelijk 57%.

De gemeente meldt dat in voorgaande jaren relatief minder werkdeel is ingezet als gevolg van de opstartfase van de betreffende productgroep waarin bovendien het reïntegratiebudget moest worden geformuleerd. Dantumadeel geeft daarbij aan dat in 2007 80% van het werkdeel is benut en dat in 2008 naar verwachting dit nog zal worden overtroffen.

Cluster Maatschappelijke zorg

Dit met ingang van 2006 in werking getreden cluster omvat onder meer de onderdelen sociaal-cultureel- en maatschappelijk werk, jeugd- en jongerenwerk, gezondheidszorg, voorzieningen gehandicapten en kinderopvang. Daarnaast maken de nettolasten van de met ingang van 2007 naar het gemeentefonds overgehevelde middelen van de WMO deel uit van dit cluster. In tabel 5.7 staan de functies waaruit het cluster Maatschappelijke zorg is opgebouwd.

Het cluster Maatschappelijke zorg behoort tot de grootste nettolastenposten voor gemeenten. Ruim 21% van de nettolasten van de gemeente Dantumadeel gaat naar het cluster Maatschappelijke zorg. Uit de tabel blijkt dat Dantumadeel € 47 per inwoner meer uitgeeft dan de landelijke selectiegroep. Dit hangt samen met hogere lasten voor de huishoudelijke verzorging en het sociaal cultureel werk. Dantumadeel geeft aan dat de uitgaven voor sociaal cultureel werk van oudsher op een hoog niveau liggen en door een beleidskeuze.

⁷ Zie <http://gemeenteloket.szw.nl/kernkaart>

Tabel 5.7: Cluster Maatschappelijke zorg (bedragen x € 1 per inwoner)

Functies cluster Maatschappelijke zorg		Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde selectiegroep	Dantumadeel	Vershil
620	maatschappelijke begeleiding en advies	-30	-19	-24	-24	-25	-44	-26	-27	-12	15
621	vreemdelingen	-2	-2	-12	-2	-2	-4	-9	-4	-4	0
622	huishoudelijke verzorging	-67	-61	-93	-75	-64	-81	-63	-73	-102	-29
630	sociaal-cultureel werk	-7	-20	-27	-15	-14	-49	-17	-21	-58	-37
641	tehuizen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
650	kinderdagopvang	-10	-10	-14	-10	-12	-7	-13	-11	-11	0
651	dagopvang gehandicapten	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
652	voorzieningen gehandicapten	-34	-68	-53	-41	-51	-71	-74	-56	-55	1
711	ambulancevervoer	0	0	0	0	-1	0	0	0	0	0
712	verpleeginrichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
714	openbare gezondheidszorg	-16	-20	-8	-15	-20	-18	-19	-17	-15	2
715	jeugdgezondheidszorg, uniform deel	0	0	-9	0	-1	0	-1	-1	0	1
716	jeugdgezondheidszorg, maatwerk deel	0	-1	-2	0	-1	-1	-1	-1	-1	0
Totaal		-165	-199	-242	-183	-190	-276	-222	-211	-258	-47

Om het verschil te kunnen beoordelen zijn indicatoren te gebruiken zoals het aantal kinderdagverblijven, jeugd- en jongerenactiviteiten, en verzorgings- en verpleeghuizen. De gegevens zijn echter slechts beperkt centraal beschikbaar, terwijl gegevens die op gemeentelijk niveau worden geregistreerd vaak moeilijk onderling vergelijkbaar zijn in verband met verschillen in afbakening en de wijze van tellen en registreren.

Subcluster Ontspanning

Bij de vergelijking met zichzelf (paragraaf 4.2) bleek dat Dantumadeel op het cluster Kunst en ontspanning substantieel meer lasten raamt dan het ijkpunt van het gemeentefonds. Uit de vergelijking met de selectiegroep blijkt dat vooral op het subcluster Ontspanning Dantumadeel meer nettolasten raamt van € 33 per inwoner dan het gemiddelde van de selectiegroep. Tabel 5.8 geeft aan bij welke functies de grootste verschillen zitten.

Tabel 5.8: Subcluster Ontspanning (bedragen x € 1 per inwoner)

Functies cluster Ontspanning		Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde selectiegroep	Dantumadeel	Vershil
510	openbaar bibliotheekwerk	-18	-26	-18	-19	-25	-16	-20	-20	-20	0
511	vormings- en ontwikkelingswerk	-10	-11	-16	-12	-9	-19	-1	-11	-15	-4
530	sport	-15	-25	-54	-46	-30	-38	-47	-37	-70	-33
580	overige recreatieve voorzieningen	0	-16	-13	-5	-6	-3	-15	-8	-4	4
Totaal		-44	-78	-101	-82	-71	-76	-83	-76	-109	-33

Bij de functie sport zit het grootste verschil. Hieronder vallen onder andere de sportbeoefening, de sportbevordering, de sportverenigingen, de sportaccommodaties, de overkoepelende organen en de supportersverenigingen. Dantumadeel geeft aan dat de hoge lasten aan sport voortvloeien uit een vanouds hoog voorzieningenniveau in de

gemeente, met goede accommodaties voor sportvelden, sporthallen en een overdekt zwembad. Op dit moment worden de mogelijkheden verkend voor een efficiënter beheers- en accommodatiebeleid. Voor het zwembad worden aanbevelingen vanuit een extern organisatie onderzoek uitgevoerd die leiden tot belangrijke besparingen.

Cluster Groen

Bij het cluster Groen gaat het om zaken als groene sportvelden, openbaar groen, openluchtrecreatie, bevordering toerisme en lijkbezorging (grafrechten, begraafrechten, onderhoud). Het openbaar groen is bij uitstek een terrein waarop de eigen beleidsvrijheid van de gemeente tot uitdrukking komt. Die beleidsvrijheid heeft zowel betrekking op de organisatie van het beheer, de gekozen onderhoudsfrequenties en/of onderhoudsmaatregelen als met de keuzes rond de hoeveelheid en het type areaal aan groen.

Tabel 5.9 geeft de functies weer die tot dit cluster worden gerekend. Uit de tabel blijkt dat Dantumadeel minder lasten raamt op dit cluster dan de selectiegroep, namelijk € 23 per inwoner. Dit komt meer dan geheel door lagere lasten bij functie 560, openbaar groen en openluchtrecreatie. Dantumadeel meldt dat bezuiniging op openbaar groen bijzondere aandacht heeft gehad bij de opstelling van de begroting 2008 (en eerdere jaren). Onderzocht zijn de mogelijkheden voor de inzet van burgers bij het groenonderhoud in de eigen woonomgeving. Dit heeft feitelijk nog geen resultaat opgeleverd. Wel is de laatste jaren veel (snipper)groen afgestoten. Tevens is binnen de plantsoenen veel heesterbeplanting omgevormd tot gazon. Met ingang van 2008 is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in het groen vrijwel geheel afgeschaft.

Tabel 5.9: Cluster Groen (bedragen x € 1 per inwoner)

Functies cluster Groen		Boaersterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde selectiegroep	Dantumadeel	Verschil
531	groene sportvelden en terreinen	-10	-14	-13	-16	-6	-18	-8	-12	-10	2
550	natuurbescherming	0	0	0	0	0	-4	0	-1	-3	-2
560	openbaar groen en openluchtrecreatie	-43	-50	-79	-76	-53	-66	-97	-67	-42	25
724	lijkbezorging	-14	-4	-14	-11	-2	-12	0	-8	-16	-8
732	baten begraafplaatsrechten	2	0	9	5	2	8	0	4	10	6
Totaal		-65	-68	-96	-97	-59	-93	-105	-84	-61	23

Subcluster Wegen

In tabel 5.10 staan de functies waaruit het subcluster Wegen is opgebouwd.

Tabel 5.10: Subcluster Wegen (bedragen x € 1 per inwoner)

Functies cluster Wegen		Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde selectiegroep	Dantumadeel	Verschil
210	wegen, straten en pleinen	-162	-72	-91	-124	-87	-75	-110	-103	-150	-47
211	verkeersmaatregelen te land	-8	-29	-11	-16	-5	-10	-6	-12	-18	-6
214	parkeren	0	0	-5	-13	0	0	-3	-3	-2	1
215	baten parkeerbelasting	0	0	0	21	0	0	0	3	0	-3
936	baten toeristenbelasting 50%	5	0	9	0	0	0	0	2	0	-2
Totaal		-165	-101	-98	-131	-92	-85	-118	-113	-170	-57

Dantumadeel geeft € 57 per inwoner meer uit op het subcluster Wegen dan de landelijke selectiegroep. Deze hogere lasten op dit cluster hangen voornamelijk samen met de functie 210 wegen, straten en pleinen. Dantumadeel geeft aan dat grote werkzaamheden met betrekking tot de herstructurering van de openbare ruimte Koemarkt en de geplande aanleg van de rondweg Zwaagwesteinde voor 2008 tot aanzienlijke extra kapitaallasten in de begroting hebben geleid, tot een bedrag van € 1 miljoen (direct afgeschreven en gedekt vanuit de reserves).

Zowel uit de vergelijking met het ijkpunt van het gemeentefonds als de vergelijking met de landelijke selectiegroep blijkt dat Dantumadeel meer uitgeeft op het cluster Wegen en water. Er kunnen drie vergelijkingen worden gemaakt waardoor eventuele verschillen in (netto)lasten op het subcluster Wegen en water verder verklaard kunnen worden:

1. Er is een sterke samenhang tussen de nettolasten van het subcluster Wegen enerzijds en de omgevingsadressendichtheid (OAD) en kilometer weglengte (inclusief rekenfactor bodem) anderzijds. De bedragen per eenheid zijn € 8.691 per kilometer weglengte en € 93 per eenheid OAD.
2. Op basis van een drietal verdeelmaatstaven van het gemeentefonds (hectare land, oppervlakte bebouwd en aantal kernen) is het mogelijk een schatting te maken van het aantal kilometers weg in een gemeente. De eenheden zijn 0,015 * het aantal hectaren land, 0,83 per 1000 vierkante meter totale oppervlakte bebouwd en 1,20 * het aantal kernen.
3. Op basis van de CROW⁸-systematiek is berekend dat voor het beheer en onderhoud van wegen inclusief rehabilitatie⁹ gemiddeld tussen € 8.000 en € 10.000 per kilometer weglengte (inclusief bodemfactor) per jaar nodig is. Exclusief rehabilitatie is dat tussen de € 4.000 en € 6.000 per jaar.

⁸ CROW: kennisplatform voor infrastructuur, verkeer en openbare ruimte.

⁹ Onder rehabilitatie van een weg wordt verstaan maatregelen om de kwaliteit van de verharding weer op het gewenste niveau te brengen zonder de inrichting van de weg aan te passen, en waarbij de levensduur wordt verlengd.

Tabel 5.11: Vergelijkingen Wegen

Gemeente	Dantumadeel	Gemiddelde selectiegroep
Nettolasten Wegen (duizenden euro's)*	3.312	2.195
Weglengte in km**	245	204
OAD woonruimten/1000	3.151	5.976
Weglengte in km (incl. rekenfactor bodem)	245	226
Landhectare bftot	8.559	7.644
Oppervlakte bebouwd kom en niet kom	129	140
Kernen aantal	9	8
Ad 1:		
Geschatte nettolasten Wegen (duizenden euro's)***	2.422	2.517
Ad 2:		
Geschatte weglengte****	241	237
Ad 3:		
Geschatte nettolasten Wegen CROW-systematiek (duizenden euro's)*****	2.450	2.258

* Geboekt op de functies 210, 211, 214, 215 en 50% van 936

** Gegevens CBS

*** Berekend via regressie (met OAD woonruimten/1000 en weglengte inclusief rekenfactor bodem)

**** Berekend via regressie (met landhectare bftot, oppervlakte bebouwd kom + niet kom en kernen aantal)

***** Berekend via $10.000 \times \text{weglengte in km}$ (inclusief rekenfactor bodem)

Tabel 5.11 geeft de resultaten weer van bovengenoemde drie vergelijkingen. Hieruit blijkt dat Dantumadeel veel meer nettolasten op het cluster wegen heeft dan verwacht mag worden op basis van OAD en kilometers weglengte (ad 1) en de CROW-systematiek (ad 3). Bijna het dubbele! Dit terwijl het aantal kilometers weglengte maar iets naar boven afwijkt van wat verwacht mag worden op basis van hectare land, oppervlakte bebouwd en aantal kernen (ad 2). Bij de selectiegemeenten zijn de nettolasten juist minder dan verwacht mag worden op basis van OAD en kilometers weglengte en ook iets minder dan verwacht mag worden op basis van de CROW-systematiek. Het aantal kilometers weglengte is bij de selectiegroep lager dan wat geschat is.

5.3 Samenvatting en aanbevelingen

Op de vraag 'Hoe verhouden de nettolasten van de gemeente Dantumadeel zich in 2008 ten opzichte van de nettolasten van de gemeenten in de landelijke selectiegroep?' kan het volgende antwoord worden gegeven.

Dantumadeel ontvangt € 18 per inwoner minder aan OZB dan de selectiegroep. Uit nadere analyse blijkt dat dit komt omdat Dantumadeel gemiddeld een lagere OZB-waarde voor de woningen en niet-woningen per inwoner heeft dan de selectiegroep en ook een lager gemiddeld tarief hanteert voor de niet-woningen.

De OEM (exclusief de mutaties reserves) zijn bij Dantumadeel € 8 per inwoner hoger dan bij de selectiegroep. Dit komt voornamelijk door

geldleningen en uitzettingen langer dan een jaar (waarop onder andere de (bespaarde) rente over het eigen vermogen en de voorzieningen wordt geboekt). De inzet van reserves is bij Dantumadeel ook hoger dan bij de selectiegroep, namelijk € 116 per inwoner hoger.

De algemene uitkering ligt bij Dantumadeel € 22 per inwoner hoger dan bij de selectiegemeenten. Dit is het saldo van onder andere een lagere verevening OZB en hogere uitkeringen op het vlak van de maatstaven 'bijstandsontvangers', 'schaalfactoren uitvoeringskosten bijstand', 'leerlingen speciaal onderwijs' en de WMO.

De grootste verschillen bij de vergelijking van Dantumadeel met de selectiegroep bij de uitgavenclusters staan in tabel 5.12.

Tabel 5.12: Afwijking van de nettolasten van Dantumadeel met het gemiddelde van de selectiegroep

(Sub)cluster	Bedrag per inwoner	Verklaring
Algemene ondersteuning	€ 25 -/-	De gemeenschappelijke regeling DanDon en de daarvoor gehanteerde wijze van verrekenen van de lasten met de partner Dongeradeel. In die verrekening worden a) geen overheadkosten betrokken en b) wordt uitgegaan van een 50/50 kostenverdeling, terwijl de verdeling conform aantal klanten 45/50 zou moeten zijn. Daardoor kan een deel van de lasten (circa. € 400.000) van DanDon WIZ niet worden verrekend en dat deel komt terecht onder de post 'saldo kostenplaatsen' onder algemene ondersteuning. Het resterende verschil (van circa € 100.000) voor algemene ondersteuning wordt verklaard door de plaatsing van twee projectmedewerkers in de staf Directie Ondersteuning.
Werk en inkomen	€ 65 -/-	De afdeling Werk Inkomen en Zorg van Dantumadeel is onderdeel van een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Dongeradeel en Schiermonnikoog (DanDon), waarvan de bedrijfskosten geheel bij Dantumadeel worden verantwoord.
Maatschappelijke zorg	€ 47 -/-	Met name de uitgaven voor sociaal cultureel werk liggen op een hoog niveau. Zowel van oudsher als door een beleidskeuze.
Ontspanning	€ 33 -/-	De hoge uitgaven aan sport verklaren dit verschil voor een groot deel. Deze hoge uitgaven vloeien voort uit een vanouds hoog voorzieningenniveau in de gemeente, met goede accommodaties voor sportvelden, sporthallen en een overdekt zwembad.
Groen	€ 23 +	Bezuiniging op openbaar groen heeft bijzondere aandacht gehad bij de opstelling van de begroting 2008 (en eerdere jaren).
Wegen	€ 57 -/-	Grote werkzaamheden met betrekking tot de herstructurering van de openbare ruimte Koemarkt en de geplande aanleg van de rondweg Zwaagwesteinde voor 2008 tot aanzienlijke extra kapitaallasten in de begroting hebben geleid, tot een bedrag van € 1 miljoen (direct afgeschreven en gedekt vanuit de reserves).

Hierbij betekent een '+' lagere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt en een '-/-' hogere nettolasten dan waarmee het gemeentefonds rekening houdt.

Totaaloverzicht

Om sneller inzicht te krijgen in de afwijkingen is in tabel 5.13 een duiding gegeven van de afwijkingen:

- - is hogere lasten/lagere baten;
- - - is veel hogere lasten/lagere baten;

- + is lagere lasten/hogere baten;
- ++ is veel lagere lasten/hogere baten;
- 0 is neutraal.

De veel hogere/lagere lasten dan wel baten betreffen afwijkingen van meer dan of gelijk aan € 10 per inwoner. De + en ++ zijn in beginsel als positief te duiden. De - en -- in beginsel als negatief. In beginsel, want een positieve afwijking kan bijvoorbeeld betekenen dat een laag kwaliteitsniveau (denk ook aan de mogelijkheid van het ontstaan van achterstallig onderhoud) wordt geboden. Een -- kan betekenen dat een hoog kwaliteitsniveau wordt geboden vanwege specifieke omstandigheden dan wel als gevolg van eigen beleid. De duidingen geven dus alleen een eerste richting aan.

Tabel 5.13: Afwijking op (sub)clusters in hoofdlijnen

Cluster	Dantumadeel vergeleken met zichzelf	Dantumadeel vergeleken met de selectiegroep
OZB	-	--
OEM (inclusief mutaties reserves)	n.v.t.	++
Algemene uitkering	-	++
Bestuursorganen	+	++
Algemene ondersteuning	--	--
Werk en inkomen	--	--
Maatschappelijke zorg	--	--
Educatie	--	-
Kunst		+
Ontspanning	Totaal --	--
Oudheid	-	+
Bevolkingszaken	-	+
Ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing	Totaal --	-
Volkshuisvesting		-
Reiniging	-	+
Openbare orde en veiligheid	-	+
Fysiek milieu	+	+
Riolering	+	+
Groen	+	++
Wegen		--
Water	Totaal --	++

Aanbevelingen

Aanbeveling ten aanzien van de clusters

- Ga na of de geconstateerde relatief hoge dan wel lage nettolasten bij verschillende (sub)clusters aansluiten bij de beleidskaders en prioriteiten van de gemeente en/of bezie in hoeverre er een relatie kan worden gelegd met eventuele bezuinigingstaakstellingen dan wel voorstellen voor nieuw beleid.

6 PERSONEELSOMVANG EN –KOSTEN

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de personeelsomvang van de gemeente Dantumadeel. Daarbij geven we antwoord op de vraag:

'Hoe verhouden de personeelsomvang en –lasten van de gemeente Dantumadeel zich ten opzichte van de gemeenten in de landelijke selectiegroep, de groottegroep en de groep met dezelfde sociale structuur en centrumfunctie?'

Bij dit onderzoek worden de verschillen van de formatie weergegeven tussen de gemeente Dantumadeel en de groottegroep waartoe Dantumadeel behoort, de selectiegroep en de groep gemeenten met een zelfde sociale structuur en centrumfunctie.

De organisatieopbouw en personeelsformatie van een sector en/of afdeling wordt, naast het gebruikelijke gemeentelijke takenpakket, voor een belangrijk deel bepaald door de bestuurlijke aandacht en gewenste prioriteiten op een bepaald beleidsterrein. Voor een overzicht en analyse van de verschillen tussen de verschillende sectoren en/of afdelingen is een diepgaander onderzoek noodzakelijk. Een dergelijk (organisatie) onderzoek valt evenwel buiten de doelstelling van deze scan.

6.2 Uitwerking

Gemeenten kennen ieder hun eigen organisatiemodel. Hoewel er in de meeste gemeenten sprake is van een sectorenmodel zijn er verschillen tussen de afdelingen die tot een bepaalde sector worden gerekend. Daarnaast zijn er verschillen in taakuitvoering tussen de verschillende afdelingen.

Voor wat betreft de formatiegegevens voor de vergelijkingsgroepen is in eerste instantie uitgegaan van de gegevens zoals ze bekend waren bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) situatie per eind 2006. Het vergelijkende onderzoek levert de volgende resultaten op:

Tabel 6.1: Formatieplaatsen en –kosten

Groep	gemiddeld aantal fte's per 1.000 inwoners	laagste waarneming	hoogste waarneming	gemiddelde loonson per fte	laagste waarneming	hoogste waarneming
gemeente: Dantumadeel	8,9			37.006		
selectiegroep	6,2	5,2	7,8	38.274	35.973	39.791
groottegroep: 10.000 - 20.000	6,4	1,2	9,5	38.249	34.064	42.950
sociale structuur - centrumfunctie: redelijk - redelijk	6,8	4,4	9,0	38.624	35.731	41.107

Het aantal fte's is inclusief burgemeester en wethouders en exclusief vrijwillige brandweer, raad en onderwijzend personeel. Overigens bestaat de personele bezetting van een gemeente niet altijd alleen maar uit eigen personeel. Ook de deelname aan

gemeenschappelijke regelingen en inhuur van personeel van derden of het inhuren van complete diensten komt bij gemeenten veelvuldig voor. Vanuit de door de gemeenten aangeleverde begrotingen kan helaas niet goed en zeker niet eenvoudig worden nagegaan in hoeverre de ene gemeente ten opzichte van de andere gemeente voor de uitvoering van haar taken meer of minder gebruik maakt van de diensten van andere bedrijven. Dat maakt het goed vergelijken van de personele bezetting van een gemeente uitermate moeilijk. Het overzicht is dan ook niet meer dan een indicatie.

Zoals in de inleiding al is aangegeven is er nogal wat verschil in organisatievorm tussen de verschillende gemeenten. Wel of geen sectoren en verschillen binnen sectoren. Naast het organisatorische verschil valt er ook een verschil te constateren in de taakuitvoering tussen afdelingen. Verder kan ook een recente herindeling de personeelsomvang hebben beïnvloed. Zonder een uitgebreid organisatieonderzoek is het niet mogelijk aan te geven op welke te onderscheiden afdelingen zich verschillen voordoen en kan niets worden gezegd over mogelijke oorzaken van deze verschillen.

Verder blijkt uit formatieonderzoeken van Berenschot, waaraan tot nu toe 275 gemeenten hebben deelgenomen, dat gemiddeld bijna één op de drie ambtenaren tot de staf en ondersteuning mag worden gerekend. De staffunctionarissen zijn ondergebracht bij de afdelingen personeel en organisatie, bestuurszaken en ondersteuning, financiën en control, informatisering/automatisering, communicatie, juridische staf, secretariaat en de facilitaire dienst.

6.3 Conclusies

De vraag 'Hoe verhouden de personeelsomvang en –lasten van de gemeente Dantumadeel zich ten opzichte van de gemeenten in de landelijke selectiegroep, de groottegroep en de groep met dezelfde sociale structuur en centrumfunctie?' wordt als volgt beantwoord.

De personeelsomvang van de gemeente Dantumadeel per ultimo 2006 is 8,9 formatieplaatsen per 1.000 inwoners. Deze personeelsomvang ligt boven het gemiddelde niveau van de selectiegroep (2,7 formatieplaatsen hoger), het gemiddelde niveau van de gemeenten in dezelfde inwonergroettegroep (2,5 formatieplaatsen hoger) en het gemiddelde van de groep gemeenten met een zelfde soort sociale structuur en centrumfunctie (2,1 formatieplaatsen hoger).

Bij bovenstaande cijfers is geen rekening gehouden met de extra formatieplaatsen bij Dantumadeel in verband met de gemeenschappelijke regeling DanDon, waar de gemeenten Dantumadeel, Dongeradeel en Schiermonnikoog samenwerken op het vlak van werk, inkomen en zorg. Volgens gegevens van Dantumadeel

betekent deze gemeenschappelijke regeling 30 formatieplaatsen extra bij Dantumadeel (verdeling op basis van gewogen gemiddelde aantal klanten: 55% van de totale DanDon-formatie van 55 fte). Als er wordt gecorrigeerd voor deze 30 fte dan heeft Dantumadeel 7,3 fte per 1000 inwoners. Dantumadeel heeft dan 1 fte per 1000 inwoners meer dan de selectiegroep, 0,8 fte per 1000 inwoners meer dan de groottegroep en 0,4 fte per 1000 inwoners meer dan de groep met dezelfde sociale structuur en centrumfunctie.

Aan de inzet van personeel van derden is in de begrotingsscan geen aandacht besteed. Een uitgebreid organisatieonderzoek is nodig om de verschillen per sector aan te kunnen geven, waarbij dan ook aandacht dient te worden besteed aan de mate van uitbesteding van taken en met de inzet van personeel van derden. Voor Dantumadeel is in 2007 door Berenschot een uitgebreid formatieonderzoek uitgevoerd. Een samenvatting van de belangrijkste resultaten van dit onderzoek staan in bijlage 8.

In dit kader is verder nog van belang te vermelden dat de burgemeester, de wethouders en het brandweerpersoneel (voorzover beroeps) in de personeelsomvang zijn begrepen.

De gemiddelde loonsom is in Dantumadeel met € 37.006 per formatieplaats gemiddeld lager dan de selectiegroep (€ 1.268 per formatieplaats per jaar lager), de inwonergroettegroep (€ 1.243 per formatieplaats per jaar lager) en de groep met eenzelfde goede sociale structuur en weinig centrumfunctie (€ 1.618 per formatieplaats per jaar lager).

7 INKOMSTEN UIT HET GEMEENTEFONDS

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk willen we de volgende vraag beantwoorden:

'Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de algemene uitkering van het gemeentefonds en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?'

Daarbij wordt een uiteenzetting over de inkomsten uit het gemeentefonds voor het jaar 2008 gegeven. Dit hoofdstuk heeft twee functies. In de eerste plaats wil het inzicht geven in de algemene uitkering van de gemeente Dantumadeel en in de tweede plaats wil het iets zeggen over de structuurkenmerken van de gemeente.

Elke gemeente ontvangt een algemene uitkering uit het gemeentefonds. De omvang van deze uitkering is afhankelijk van ruim vijftig verschillende verdeelmaatstaven. De structuurkenmerken van gemeenten komen tot uitdrukking in die verdeelmaatstaven.

7.2 Bevolkingsdaling

Uit CBS-gegevens blijkt dat voor Dantumadeel een daling van de bevolking wordt voorzien van afgerond 4% voor de periode 2005-2025¹⁰. Bevolkingskrimp kan voor gemeenten aanzienlijke financiële gevolgen hebben. Ongeveer de helft van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt verdeeld op basis van inwonergelateerde maatstaven. Dat houdt verband met de kostenoriëntatie van de verdeling. De uitkering die gemeenten ontvangen uit het gemeentefonds is daarmee gevoelig voor demografische ontwikkelingen. Het accres buiten beschouwing gelaten zien krimpgemeenten daardoor hun uitkering dalen. Een gemeente die krimpt naar een bepaalde omvang is in de optiek van de Fwv echter niet anders dan een gemeente die al jaren stationair was op dat inwonertal. De historische omvang geeft in de nieuwe situatie geen recht op een hoger voorzieningenniveau. Daarbij komt dat als voorzieningen verdwijnen dit niet altijd wordt veroorzaakt door bevolkingsdaling. Vraag- en aanbodfactoren spelen daarbij een belangrijke rol. Gezien de geringe omvang van de daling in Dantumadeel wordt in deze quick scan geen verdere aandacht geschonken aan de mogelijke financiële gevolgen van de bevolkingsdaling. Wel wordt aanbevolen om te analyseren in welke mate de bevolkingsdaling gevolgen heeft voor de huidige financiële positie van de gemeente Dantumadeel, te analyseren of de bevolkingsdaling de ontwikkeling van gemeentelijk beleid heeft beïnvloed en voor alle

¹⁰ CBS Statline, regionale prognose bevolkingsopbouw

taakvelden afzonderlijk na te gaan welke effecten krimp heeft gehad en kan hebben voor de instandhouding van het voorzieningenniveau.

7.3 Analyse

De resultaten van de vergelijking tussen de gemeente Dantumadeel en de landelijke selectiegemeenten zijn opgenomen in bijlage 5. Daarbij komen eerst de centrale verdeelmaatstaven aan de orde die iedere gemeente krijgt, gevolgd door de verdeelmaatstaven die afhankelijk zijn van de specifieke omstandigheden van een gemeente. Onderstaand worden enkele afwijkingen nader toegelicht.

OZB

Uit de vergelijking van de algemene uitkering met de landelijke selectiegroep blijkt uit de lagere aftrek voor de verdeelmaatstaf OZB dat de capaciteit (= de eenheden die gebruikt worden in het gemeentefonds voor de verevening van de OZB)¹¹ om OZB over te heffen in Dantumadeel lager is dan die in de landelijke selectiegroep. De totale economische waarde zoals gebruikt voor de algemene uitkering 2008 van het onroerend goed naar de toestand per januari 2008, opgesplitst in woningen en niet-woningen, wordt in tabel 7.1 gespecificeerd.

Tabel 7.1: OZB-waarde onroerend goed

Structuurkenmerken	Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde Selectiegroep	Dantumadeel	Afwijking
Aantal inwoners	19.314	18.672	17.826	20.571	21.214	19.190	19.083	19.410	19.461	0%
Onroerende zaak belastingen										
OZB-capaciteit woningen in eenheden van € 2.500	577.120	599.520	468.800	487.200	657.600	529.440	565.920	555.086	465.440	-16%
OZB-capaciteit niet-woningen in eenheden van € 2.500	96.740	75.460	92.960	108.500	118.160	101.080	114.380	101.040	69.020	-32%
Waarde woningen (x € 1 mln.)	1803,5	1873,5	1465	1522,5	2055	1654,5	1768,5	1.735	1454,5	-16%
Waarde niet-woningen (x € 1 mln.)	345,5	269,5	332	387,5	422	361	408,5	361	246,5	-32%
Waarde totaal (x € 1 mln.)	2149	2143	1797	1910	2477	2015,5	2177	2.096	1701	-19%
Aandeel woningen in waarde totaal	84%	87%	82%	80%	83%	82%	81%	83%	86%	3%
Waarde totaal per inwoner (x € 1)	111.266	114.771	100.808	92.849	116.763	105.029	114.081	107.938	87.406	-19%

Dantumadeel heeft zowel een lagere waarde bij de niet-woningen als een lagere waarde bij de woningen dan gemiddeld in de landelijke selectiegroep.

¹¹ De eenheden worden berekend op basis van 80% respectievelijk 70% van de waarde van woningen en niet-woningen.

Sociale structuur

De gemeente Dantumadeel heeft een redelijke sociale structuur. De gemeenten in de landelijke selectiegroep hebben ook een redelijke sociale structuur, met uitzondering van Drechterland en Koggenland die een goede sociale structuur hebben. Dit blijkt ook uit het feit dat Drechterland en Koggenland op de betreffende verdeelmaatstaven (huishoudens met een laag inkomen, bijstandsontvangers, uitkeringsgerechtigden en minderheden) in volumina voor het grootste deel lager zitten dan de andere gemeenten, inclusief Dantumadeel. Uit bijlage 5 blijkt dat Dantumadeel meer geld per inwoner ontvangt op de verdeelmaatstaven huishoudens met een laag inkomen, bijstandsontvangers en uitkeringsontvangers. Bij de verdeelmaatstaf minderheden wordt minder ontvangen. De volumina van de betreffende verdeelmaatstaven staan in tabel 7.2.

Tabel 7.2: Volumina sociale structuur

Structuurkenmerken	Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde Selectiegroep	Dantumadeel	Afwijking
volumina sociale structuur										
Huishoudens met een laag inkomen	2.390	1.730	2.630	2.880	1.910	2.390	2.500	2.347	2.480	6%
Bijstandontvangers	234	117	253	374	97	298	287	237	423	78%
Uitkeringsontvangers	1.037	1.216	1.638	1.700	1.081	1.519	1.599	1.399	1.791	28%
Minderheden	100	170	705	280	165	260	390	296	55	-81%
volumina sociale structuur per 1000 inwoners										
Huishoudens met een laag inkomen	124	93	148	140	90	125	131	121	127	5%
Bijstandontvangers	12	6	14	18	5	16	15	12	22	77%
Uitkeringsontvangers	54	65	92	83	51	79	84	72	92	27%
Minderheden	5	9	40	14	8	14	20	16	3	-82%

Bevolkingsopbouw

De bevolkingsopbouw in Dantumadeel wijkt enigszins af van het gemiddelde van de landelijke selectiegroep. Het aantal jongeren bedraagt in Dantumadeel 26,4% van het totale aantal inwoners. Gemiddeld in de landelijke selectiegroep is dit percentage 25,3. Het aantal ouderen (> 64 jaar) bedraagt in Dantumadeel 15,3% en gemiddeld in de landelijke selectiegroep 14,0%. Het aantal inwoners tussen de 75 en 85 jaar is in Dantumadeel relatief gezien ook hoger (51,7% om 45,4%). Dantumadeel is dus iets meer ontgroend en vergrijsd dan de landelijke selectiegroep. Deze twee effecten zorgen er voor dat Dantumadeel in de algemene uitkering uit het gemeentefonds iets meer ontvangt. Uit bijlage 5 blijkt dat Dantumadeel € 104 per inwoner ontvangt en de landelijke selectiegroep € 98 per inwoner op grond van deze drie verdeelmaatstaven. De volumina van de maatstaven staan in tabel 7.3.

Tabel 7.3: Volumina bevolkingsopbouw

Structuurkenmerken	Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde Selectiegroep	Dantumadeel	Afwijking
volumina bevolkingsopbouw										
Inwoners < 20 jaar	4.963	4.928	4.253	5.111	5.780	4.891	4.430	4.908	5.140	5%
Inwoners > 64 jaar	2.599	2.357	2.486	3.111	2.578	2.896	3.043	2.724	2.985	10%
Inwoners 75 - 85 jaar	881	750	790	1.059	842	919	924	881	1.007	14%
volumina bevolkingsopbouw per 1000 inwoners										
Inwoners < 20 jaar	257	264	239	248	272	255	232	252	264	5%
Inwoners > 64 jaar	135	126	139	151	122	151	159	140	153	9%
Inwoners 75 - 85 jaar	46	40	44	51	40	48	48	45	52	14%

Lokaal en regionaal klantenpotentieel

De centrumfunctie van een gemeente is weerspiegeld in het lokaal en regionaal klantenpotentieel. Op basis van haar structuur is de gemeente Dantumadeel ingedeeld in de groep gemeenten met een redelijke centrumfunctie. De landelijke selectiegroep heeft, met uitzondering van Boarnsterhim (weinig), Drechterland (weinig) en Koggenland (geen) ook een redelijke centrumfunctie.

De verdeelmaatstaven klantenpotentieel zijn gebaseerd op de in tabel 7.4 genoemde volumina. Dat Boarnsterhim, Drechterland en Koggenland minder centrumfunctie hebben blijkt uit de volumina. Ten opzichte van de landelijke selectiegroep als geheel scoort Dantumadeel hoger op de verdeelmaatstaf klantenpotentieel lokaal en lager op de andere verdeelmaatstaf. Per saldo betekent dit dat Dantumadeel € 4 per inwoner meer uit het gemeentefonds ontvangt (€ 6 per inwoner meer op basis van het lokale klantenpotentieel en € 2 per inwoner minder op basis van het regionale klantenpotentieel)

Tabel 7.4: Volumina centrumfunctie

Structuurkenmerken	Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde Selectiegroep	Dantumadeel	Afwijking
volumina centrumfunctie										
Lokaal klantenpotentieel	14.980	14.750	18.150	20.130	14.430	19.290	21.700	17.633	19.080	8%
Regionaal klantenpotentieel	3.840	2.260	10.520	15.480	1.060	13.170	12.370	8.386	7.160	-15%
volumina centrumfunctie per 1000 inwoners										
Lokaal klantenpotentieel	776	790	1.018	979	680	1.005	1.137	912	980	7%
Regionaal klantenpotentieel	199	121	590	753	50	686	648	435	367	-16%

Bebouwingsstructuur

Tabel 7.5 geeft de onderdelen die te maken hebben met de bebouwingsstructuur weer.

Tabel 7.5: Volumina bebouwingsstructuur

Structuurkenmerken	Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde Selectiegroep	Dantumadeel	Afwijking
volumina bebouwingsstructuur										
Oppervlakte land	15.169	5.911	1.240	10.271	8.058	6.332	1.884	6.981	8.559	23%
Oppervlakte bebouwd kom	103	103	104	112	116	107	109	108	90	-16%
Oppervlakte bebouwd niet-kom	70	64	21	63	67	51	10	49	39	-21%
Oppervlakte bebouwd totaal	171	137	100	174	146	155	99	140	129	-8%
Woonruimten	8.662	8.030	8.113	9.468	8.236	8.180	8.648	8.477	8.019	-5%
Historische kern < 40 hectare	0	0	0	22	0	0	6	4	0	-100%
Historische kern < 40-65 hectare	0	0	54	0	0	0	0	8	0	-100%
Historische kern > 65 hectare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Historisch water	0	0	10.700	5.850	0	0	0	2.364	0	-100%
Bewoonde oorden 1930	1.274	596	2.330	1.787	0	0	845	976	573	-41%
Historische woningen in historische kernen	0	0	2.330	1.787	0	0	845	709	0	-100%
Omgevingsadressendichtheid	3.404	3.324	10.450	5.851	2.907	5.791	10.101	5.976	3.151	-47%
Kernen	13	9	1	11	17	5	1	8	9	11%
Kernen > 500 adressen	6	3	1	3	5	2	1	3	3	0%
Bedrijfsvestigingen	1.165	1.065	1.005	985	1.335	1.045	1.000	1.086	830	-24%
volumina bebouwingsstructuur per 1000 inwoners										
Oppervlakte land	785	317	70	499	380	330	99	354	440	24%
Oppervlakte bebouwd kom	5	6	6	5	5	6	6	6	5	-17%
Oppervlakte bebouwd niet-kom	4	3	1	3	3	3	1	3	2	-20%
Oppervlakte bebouwd totaal	9	7	6	8	7	8	5	7	7	-8%
Woonruimten	448	430	455	460	388	426	453	437	412	-6%
Historische kern < 40 hectare	0	0	0	1	0	0	0	0	0	-100%
Historische kern < 40-65 hectare	0	0	3	0	0	0	0	0	0	-100%
Historische kern > 65 hectare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Historisch water	0	0	600	284	0	0	0	126	0	-100%
Bewoonde oorden 1930	66	32	131	87	0	0	44	51	29	-43%
Historische woningen in historische kernen	0	0	131	87	0	0	44	37	0	-100%
Omgevingsadressendichtheid	176	178	586	284	137	302	529	313	162	-48%
Kernen	1	0	0	1	1	0	0	0	0	13%
Kernen > 500 adressen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1%
Bedrijfsvestigingen	60	57	56	48	63	54	52	56	43	-24%

Op deze onderdelen ontvangt Dantumadeel per saldo € 30 per inwoner minder dan de landelijke selectiegroep. Dat komt, ondanks een voordeel bij de oppervlakte land, vooral door de omgevingsadressendichtheid, de woonruimten en de onderdelen die te maken hebben met historiciteit.

De oppervlakte land van Dantumadeel is met 8.599 hectare groter dan het gemiddelde van de landelijke selectiegroep (6.981 hectare). De omgevingsadressendichtheid is in Dantumadeel fors lager. De omgevingsadressendichtheid moet worden gezien als een weergave van de concentratie van menselijke activiteiten (wonen, werken, onderwijs en recreëren). Deze maatstaf is bedoeld om de kosten die verband houden met de 'stedelijkheid' te compenseren. Enkhuizen en Schagen zijn daar een duidelijk voorbeeld van. Op de onderdelen die te maken hebben met historiciteit scoort Dantumadeel ook beduidend lager dan de landelijke selectiegroep. Dantumadeel telt met 8.019 woonruimten 458 woonruimten minder dan het gemiddelde van de selectiegroep.

Leerlingen

Op grond van de verdeelmaatstaven leerlingen ontvangt Dantumadeel € 7 per inwoner minder dan de landelijke selectiegroep. Op de maatstaf leerlingen speciaal onderwijs ontvangt Dantumadeel weliswaar € 11 per inwoner meer, daar staat echter tegenover dat Dantumadeel op de maatstaf leerlingen voorgezet onderwijs € 18 per inwoner minder ontvangt. De volumina staan in tabel 7.6.

Tabel 7.6: Volumina leerlingen

Structuurkenmerken	Boarnsterhim	Drechterland	Enkhuizen	Franekeadeel	Koggenland	Leek	Schagen	Gemiddelde Selectiegroep	Dantumadeel	Afwijking
Volumina Leerlingen										
Leerlingen speciaal onderwijs	0	0	0	474	0	14	1.768	322	796	147%
Leerlingen voortgezet onderwijs	242	0	1.088	873	0	1.522	2.454	883	307	-65%
Extra groei jongeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Extra groei leerlingen voorgezet onderwijs	25	0	4	0	0	0	0	4	0	-100%
Volumina Leerlingen per 1000 inwoners										
Leerlingen speciaal onderwijs	0	0	0	23	0	1	93	17	41	146%
Leerlingen voortgezet onderwijs	13	0	61	42	0	79	129	46	16	-66%
Extra groei jongeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0%
Extra groei leerlingen voorgezet onderwijs	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-100%

Suppletie-uitkeringen en integratie-uitkering WMO

In 2008 is het verdeelstelsel aangepast als gevolg van de nieuwe verdeelformule voor het cluster Openbare Orde en Veiligheid, een nieuwe uitneemformule voor het BTW-compensatiefonds, de invoering van het objectieve verdeelmodel WMO en een definitiewijziging van besteedbaar inkomen bij de maatstaf huishoudens met een laag inkomen. Deze aanpassingen leiden tot herverdeeeffecten. Er zijn daarbij voor- en nadeelgemeenten, maar het uitgangspunt is dat herverdeeeffecten per jaar nooit groter mogen zijn dan € 15 per inwoner. Dit bepaalt de lengte van het overgangstraject. Deze herverdeeeffecten worden in de suppletie-uitkering verwerkt. Op basis van de junicirculaire 2007 heeft Dantumadeel een positief structureel herverdeeeffect van € 8 per inwoner. Tijdelijk wordt Dantumadeel nog via de suppletie-uitkering gekort, in 2008 voor € 5 per inwoner. De gemeenten in de landelijke selectiegroep worden gemiddeld ook via de suppletie-uitkering gekort, in 2008 voor € 8 per inwoner.

Daarnaast ontvangen gemeenten nog een suppletie-uitkering voor de herverdeeeffecten die de compensatie van de wegvallende OZB-opbrengsten van de gebruikers van woningen heeft veroorzaakt. Op basis van de meicirculaire 2005 heeft Dantumadeel een nadelig herverdeeeffect van € 3 per inwoner, maar ontvangt in 2008 hiervoor nog een suppletie van € 2 per inwoner.

Met ingang van 2007 is de WMO in werking getreden. Het budget voor 2008 is ruim € 1,3 miljard. De gemeente Dantumadeel ontvangt voor deze uitkering € 11 per inwoner meer dan de landelijke selectiegroep.

Indien rekening wordt gehouden met de structurele algemene uitkering (dus zonder het effect van de suppletie-uitkering, de OZB-compensatie, herindeling, de afbouw van de tijdelijke maatstaaf rioleringen en de integratie-uitkeringen) én abstraherend van de WMO-gelden, dan ontvangt Dantumadeel een algemene uitkering die € 18 per inwoner hoger ligt dan die van de landelijke selectiegroep.

7.4 Conclusies

De uitkomst van de analyse bij de vraag *'Doen zich tussen de gemeente Dantumadeel en de gemeenten in de landelijke selectiegroep overeenkomsten en verschillen voor ten aanzien van de algemene uitkering van het gemeentefonds en zo ja, in welke mate zijn deze verschillen te verklaren?'* toont aan dat de middelentoedeling vanuit het gemeentefonds aan Dantumadeel ten opzichte van de landelijke selectiegroep met structureel € 18 per inwoner positief afwijkt, ofwel circa € 331.000. De afwijking is het saldo van minder sociale structuur, meer jongeren en ouderen, meer centrumfunctie, minder stedelijkheid (omgevingsadressendichtheid en woonruimten), minder historiciteit en minder leerlingen voortgezet onderwijs.

Deze afwijking betekent niet dat Dantumadeel beter af zou zijn. Tegenover de hogere algemene uitkering staan ook hogere lasten, zoals uit hoofdstuk 5 is gebleken.

BIJLAGE 1 LASTEN EN BATEN PER BEGROTINGSFUNCTIE VOOR DANTUMADEEL

Functie	Omschrijving	Lasten waarmee gerekend wordt	Baten waarmee gerekend wordt	Saldo
	Bestuursorganen	688	0	-688
	Bestuursondersteuning	1.911	0	-1.911
	Burgerzaken	433	0	-433
	Baten secretarieelges burgerzaken	0	167	167
	Bestuurlijke samenwerking	34	0	-34
	Bestuurlijke ondersteuning raad en rekenkamer	63	0	-63
	TOTAAL hoofdfunctie 0	3.110	167	-2.943
	Brandweer en rampenbestrijding	830	69	-771
	Openbare orde en veiligheid	264	6	-258
	TOTAAL hoofdfunctie 1	1.094	65	-1.029
	Wegen, straten en pleinen	3.082	137	-2.925
	Verkeersmaatregelen te land	368	11	-347
	Openbaar vervoer	0	0	0
	Parkeren	40	0	-40
	Baten parkeerbelasting	0	0	0
	Zeehavens	0	0	0
	Binnenhavens en waterwegen	211	0	-211
	Verdiensten	0	0	0
	Luchtvaart	0	0	0
	Waterkering, afwatering en landaanwinning	2	1	-1
	TOTAAL hoofdfunctie 2	3.673	149	-3.524
	Handel en ambacht	1	1	0
	Baten marktgelden	0	0	0
	Industrie	10	0	-10
	Huisbedrijven	0	0	0
	Agrarische productie en ontginning	1	0	-1
	Overige agrarische zaken, jacht en vissen	1	0	-1
	TOTAAL hoofdfunctie 3	13	1	-12
	Openbaar basisonderwijs	9	0	-9
	Openbaar basisonderwijs, huisvesting	228	0	-228
	Bijzonder basisonderwijs	22	0	-22
	Bijzonder basisonderwijs, huisvesting	696	0	-696
	Openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs	0	0	0
	Openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs, huisvesting	0	0	0
	Bijzonder (voortgezet) speciaal onderwijs	0	0	0
	Bijzonder (voortgezet) speciaal onderwijs, huisvesting	1.230	0	-1.230
	Openbaar voortgezet onderwijs	0	0	0
	Openbaar voortgezet onderwijs, huisvesting	0	0	0
	Bijzonder voortgezet onderwijs	0	0	0
	Bijzonder voortgezet onderwijs, huisvesting	205	0	-205
	Gemeensch. Baten en lasten van het onderwijs	666	22	-644
	Volwasseneneducatie	200	200	0
	TOTAAL hoofdfunctie 4	3.256	222	-3.034
	Openbaar bibliotheekwerk	407	20	-387
	Vormings- en ontwikkelingswerk	289	0	-289
	Sport	1.639	276	-1.364
	Groene sportvelden en terreinen	210	19	-191
	Kunst	2	0	-2
	Oudheidkundemusea	63	0	-63
	Natuurbescherming	80	3	-77
	Openbaar groen en openlucht recreatie	816	1	-814
	Overige recreatieve voorzieningen	69	0	-69
	TOTAAL hoofdfunctie 5	3.544	318	-3.226
	Bijstandsverlening	4.872	4.305	-567
	Werkgelegenheid	11.532	10.470	-1.062
	Inkomensvoorzieningen vanuit het Rijk	229	170	-59
	Overige sociale zekerheidsregelingen vanuit het Rijk	0	0	0
	Gemeenschappelijk minimaalbeleid	1.002	30	-972
	Maatschappelijke begeleiding en advies	240	0	-240
	Vreemdelingen	88	15	-73
	Huishoudelijke verzorging	2.163	171	-1.992
	Sociaal cultureel werk	1.124	0	-1.124
	Tehuizen	0	0	0
	Kinderdagopvang	215	0	-215
	Dagopvang gehandicapten	0	0	0
	Voorzieningen gehandicapten	1.109	41	-1.068
	TOTAAL hoofdfunctie 6	22.584	15.202	-7.382
	Ambulancevervoer	0	0	0
	Verpleegkundigerij	0	0	0
	Openbare gezondheidszorg	287	0	-287
	Jeugdgezondheidszorg, uniform deel	270	270	0
	Jeugdgezondheidszorg, maatwerkdeel	23	10	-13
	Afvalverwijdering en -verwerking	1.809	82	-1.727
	Riolering en waterzuivering	1.243	12	-1.231
	Sluisebeheer	476	2	-474
	Lijkbezorging	308	0	-308
	Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	0	2.022	2.022
	Baten rioolrechten	0	1.316	1.316
	Baten rioolheffing huishoudelijk-/bedrijfsafvalwater	0	0	0
	Baten rioolheffing grond- en hemelwater	0	0	0
	Huishoudelijk-/bedrijfsafvalwater	0	0	0
	Hemelwater	0	0	0
	Grondwater	0	0	0
	Baten begraafplaatsrechten	0	202	202
	TOTAAL hoofdfunctie 7	4.416	3.918	-498
	Ruimtelijke ordening	428	0	-428
	Woningexploitatie/woningbouw	0	0	0
	Stads- en dorpsvernieuwing	198	0	-198
	Overige volkshuisvesting	831	0	-831
	Bouwvergunningen	0	443	443
	Bouwgrondexploitatie	136	5	-131
	TOTAAL hoofdfunctie 8	1.593	448	-1.145
	Geldleningen en uitbetalingen korter dan 1 jaar	0	0	0
	Overige financiële middelen	137	139	2
	Geldleningen en uitbetalingen langer of gelijk aan 1 jaar	1	1.610	1.609
	Algemene uitkering gemeentefonds	0	17.031	17.031
	Algemene baten en lasten	266	20	-236
	Uitvoering Wet WOZ	-45	0	-45
	Baten onroerende-zaakbelasting gebruikers	0	178	178
	Baten onroerende-zaakbelasting eigenaren	0	1.639	1.639
	Baten roerende woon- en bedrijfsruimtenbelastingen	0	0	0
	Baten baanbelasting	0	0	0
	Baten roerende-zaakbelasting	0	0	0
	Baten toeristenbelasting	0	0	0
	Baten hondenbelasting	0	0	0
	Baten reclamebelasting	0	0	0
	Baten precaribelasting	0	0	0
	Lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	245	101	-145
	Lastenverlichting rijk	0	0	0
	Saldo kostenplaatsen	285	0	-285
	Saldo van de rekening voor bestemming	0	3.025	3.025
	TOTAAL hoofdfunctie 9 (voor bestemming)	970	23.743	22.773
	Mutaties reserves	2.309	6.237	2.928
	Saldo van de rekening na bestemming	0	93	93
	TOTAAL hoofdfunctie 9 (na bestemming)	3.279	26.048	22.768
	Totaal begrotingsaldo	46.542	46.538	-4
	Totaal clusters	46.542	46.538	-4

BIJLAGE 2 GEMEENTELIJKE LASTEN VERGELEKEN MET DE INKOMSTEN UIT HET GEMEENTEFONDS

Gemeente		Dantumadeel		
Jaar		2006		
Inwoners		19.461		
				
Cluster	Netto lasten (x € 1.000)	Gemeente fonds uitkering (x € 1.000)	Verschil (x € 1.000)	Verschil per inw. (x € 1)
<u>Inkomstenclusters</u>	23.244	-19.020	4.224	217
Onroerende zaakbelasting	1.817	-1.844	-27	-1
Algemene uitkering	17.031	-17.176	-145	-7
Overige eigen middelen (OEM)	1.468	0	1.468	75
Mutaties reserves	2.928	0	2.928	150
<u>Uitgavenclusters</u>	-23.341	19.020	-4.321	-222
Bestuur	-3.388	1.824	-1.564	-80
Bestuursorganen	-732	825	93	5
Algemene ondersteuning	-2.656	999	-1.657	-85
Voorzienigen bevolking	-13.126	11.447	-1.679	-86
Werk en inkomen	-2.660	2.278	-382	-20
Maatschappelijke zorg	-5.002	4.771	-231	-12
Educatie	-3.034	2.373	-661	-34
Kunst en ontspanning	-2.111	1.737	-374	-19
Oudheid	-53	34	-19	-1
Bevolkingszaken	-266	254	-12	-1
Bebouwing en omgeving	-2.222	1.873	-349	-18
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing	-1.014	666	-348	-18
Reiniging	295	-333	-38	-2
Openbare orde en veiligheid	-1.029	960	-69	-4
Fysiek milieu	-474	580	106	5
Openbare ruimte	-4.605	3.904	-701	-36
Riolering	87	91	178	9
Groen	-1.168	1.362	194	10
Wegen en water	-3.524	2.451	-1.073	-55
Overigen	0	-28	-28	-1
Herindeling		0	0	0
Suppletie OZB		47	47	2
Diversen	0	-75	-75	-4
Saldo na bestemming	-97	0	-97	-5

BIJLAGE 3 VERGELIJKING MET ZICHZELF VAN DE SELECTIEGROEP

	Boarnsterfâlm	Drechterland	Enkhuizen	Franekeradeel	Koggenland	Leek	Schagen	gemeidelje selectiegroep	Dantumadeel	Vershil per inwoner (x € 1)
Inwoners	19.314	18.672	17.826	20.571	21.214	19.190	19.083	19.461		
Inkomstclusters	427	10	82	78	-75	63	66	91	217	126
Omroerende zaakbelasting	-4	-31	36	14	-63	11	15	-4	-1	3
Algemene uitkering	-2	-29	-30	10	12	12	-21	-6	-7	-1
Overige eigen middelen (OEM)	86	79	61	46	27	129	48	67	75	8
Mutaties reserves	347	-9	15	8	-50	-89	24	34	150	176
Uitgavenclusters	-427	-10	-82	-78	74	-63	-66	-91	-217	-126
Bestuursorganen	-15	4	-33	-13	-12	-3	1	-10	5	15
Algemene ondersteuning	-91	-44	-94	-70	-1	-35	-91	-60	-80	-21
Werk en inkomen	2	12	4	6	-1	1	-3	3	-20	-22
Maatschappelijke zorg	52	-8	22	77	-11	-22	31	20	-12	-32
Educatie	-352	24	35	-11	23	33	70	-26	-34	-8
Oudheid	0	-5	24	-12	-2	13	3	2	-19	-21
Kunst en ontspanning	-3	-17	-3	-20	-3	-6	-1	-11	-1	0
Bevolkingszaken	-27	-29	6	-34	2	-17	-15	-16	-18	-2
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing	-2	-10	-24	-12	-17	-9	-2	-11	-2	9
Reiniging	14	-16	-17	12	-11	-17	6	-4	-4	0
Openbare orde en veiligheid	2	0	10	13	4	1	8	6	5	0
Fysiek milieu	-7	39	5	7	34	-14	7	10	9	0
Riolering	8	3	-22	-23	9	-21	-31	-11	10	21
Groen	-19	31	-13	11	51	39	-21	12	-55	-67
Wegen en water	0	28	0	0	25	0	0	8	0	-8
Herindeljing	5	-9	20	9	-17	9	4	3	2	0
Suppletie OZB	-26	-2	9	-11	6	-5	-15	-7	-4	3
Diversen										
Saldo	0	0	0	0	-1	0	0	0	0	0

BIJLAGE 4 VERGELIJKING NETTOLASTEN PER CLUSTER TUSSEN DE GEMEENTE DANTUMADEEL EN DE LANDELIJKE SELECTIEGROEP

Gemeente		Dantumadeel		selectiegemeenten		
Jaar	2009					
Inwoners	19.461			Inwoners	19.410	
Cluster	Dantumadeel nettolasten (x € 1.000)	Selectie nettolasten (x € 1.000)	Dantumadeel nettolasten per inwoner (x € 1,-)	Selectie nettolasten per inwoner (x € 1,-)	Vershil lasten per inw. (x € 1,-)	Vershil absoluut (x € 1.000)
<u>Inkomstenclusters</u>	23.244	20.695	1.194	1.066	128	2.495
Onroerende zaakbelastingen	1817	2.161	93	111	-18	-349
Totaal Overige eigen middelen (OEM)	1.468	1.305	75	67	8	160
Mutaties reserves	2.928	665	150	34	116	2.261
Algemene uitkering	17.031	16.564	875	853	22	423
<u>Uitgavencusters</u>	-23.341	-20.671	-1.199	-1.065	-134	-2.615
Bestuur	-3.388	-3.147	-174	-162	-12	-233
Bestuursorganen	-732	-987	-38	-51	13	257
Algemene ondersteuning	-2.656	-2.160	-136	-111	-25	-490
Voorzieningen bevolking	-13.126	-10.748	-674	-554	-121	-2.350
Werk en inkomen	-2.660	-1.400	-137	-72	-65	-1.256
Maatschappelijke zorg	-5.002	-4.074	-257	-210	-47	-917
Educatie	-3.034	-2.969	-156	-153	-3	-58
Kunst	-2	-160	0	-8	8	158
Ontspanning	-2.109	-1.473	-108	-76	-33	-633
Oudheid	-53	-210	-3	-11	8	158
Bevolkingszaken	-266	-463	-14	-24	10	198
Bebouwing en omgeving	-2.222	-2.606	-114	-134	20	391
Ruimtelijke ordening & stadsvernieuwing	-626	-716	-32	-37	5	92
Volkshuisvesting	-388	-329	-20	-17	-3	-58
Reiniging	295	132	15	7	8	162
Openbare orde & veiligheid	-1.029	-1.183	-53	-61	8	157
Fysiek milieu	-474	-511	-24	-26	2	38
Openbare ruimte	-4.605	-4.171	-237	-215	-22	-423
Riolering	87	33	4	2	3	54
Groen	-1.168	-1.611	-60	-83	23	447
Wegen	-3.312	-2.195	-170	-113	-57	-1.112
Water	-212	-398	-11	-20	10	187
Saldo na bestemming	-97	23	-5	1	-6	-120

© IFLO

BIJLAGE 5 DE OPBOUW VAN DE ALGEMENE UITKERING VAN DANTUMADEEL EN DE LANDELIJKE SELECTIEGROEP

Gemeente		Dantumadeel		Selectiegemeenten		
Jaar	2006	Inwoners	19.461	Inwoners	19.410	
		Woonruimten	8.019	Woonruimten	8.477	
Verdeelmaatslaf	Inkomsten Dantumadeel (x f 1000)	Inkomsten selectie (x f 1000)	Dantumadeel inkomsten per inwoner (x € 1,-)	Selectie inkomsten per inwoner (x € 1,-)	Vershil per inwoner (x € 1,-)	Vershil absoluut (x € 1.000)
Onroerende zaakbelastingen *	-1.419	-1.792	-73	-92	19	370
Woz-waarde niet woningen (mln)	78	114	4	6	-2	-39
Inwoners	3.636	3.626	187	187	0	0
Inwoners < 20 jaar	1.635	1.561	84	80	4	78
Inwoners > 64 jaar	348	317	18	16	2	39
Inwoners 75 - 85	39	34	2	2	0	0
Inwoners waddengemeenten	0	0	0	0	0	0
Huishoudens met een laag inkomen	1.179	1.070	61	55	6	117
Bijstandsonvangers	846	474	43	24	19	370
Schaalfactoren uitvoeringskosten bijstand	1.150	698	59	36	23	448
Uitkeringsontvangers	278	217	14	11	3	58
Minderheden	24	127	1	7	-6	-117
Eenouderhuishoudens	85	88	4	5	-1	-19
Lokaal klantenpotentieel	1.416	1.309	73	67	6	117
Regionaal klantenpotentieel	159	186	8	10	-2	-39
Leerlingen (voortgezet) speciaal onderwijs	364	148	19	8	11	214
Leerlingen voortgezet onderwijs	187	536	10	28	-18	-350
Extra groei jongeren	0	0	0	0	0	0
Extra groei leerlingen voortgezet onderwijs	0	1	0	0	0	0
Land	385	314	20	16	4	78
Binnenwater	10	19	1	1	0	0
Buitenwater	0	60	0	3	-3	-58
Oeverlengte (incl. bodemfactoren)	40	96	2	5	-3	-58
Bodemfactoren in overige maatstaven	1.341	1.556	69	80	-11	-214
Oppervlak bebouwd	88	96	5	5	0	0
Woonruimten	1.930	2.040	99	105	-6	-117
Oppervlak historische kernen	0	95	0	5	-5	-97
Lengte historisch water	0	50	0	3	-3	-58
Historische woningen in bewoonde oorden	26	44	1	2	-1	-19
Historische woningen in historische kernen	0	90	0	5	-5	-97
Stadsvernieuwing	18	20	1	1	0	0
Omgevingsadressendichtheid	286	542	15	28	-13	-253
Kernen	116	105	6	5	1	19
Kernen > 500 adressen	123	123	6	6	0	0
Bedrijfsvestigingen	124	162	6	8	-2	-39
Vast bedrag voor iedere gemeente	359	359	18	18	0	0
Vast bedrag waddengemeenten	0	0	0	0	0	0
Vast bedrag Baarle-Nassau	0	0	0	0	0	0
Rioleringen *	375	369	19	19	0	0
Monumenten *	0	0	0	0	0	0
Suppletie uitkering*	-105	-152	-5	-8	3	58
Suppletie OZB*	47	55	2	3	-1	-19
Herindeling *	0	152	0	8	-8	-156
Artikel 12-uitkering / ICL bijdrage Lelystad	0	0	0	0	0	0
WUV*	43	35	2	2	0	0
Precario*	0	0	0	0	0	0
Correctie VHROSV*	7	7	0	0	0	0
De Pater-vd Meer*	30	25	2	1	1	19
Opvoeden in buurt*	0	0	0	0	0	0
Knelpunt verd. Pr*	0	15	0	1	-1	-19
Tsioc*	18	6	1	0	1	19
Startbijdrage*	0	0	0	0	0	0
DI onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
Antidiscriminatiebureaus*	0	0	0	0	0	0
Reg. Platforms fraudeb*	0	0	0	0	0	0
Bibliotheken*	22	22	1	1	0	0
Combinatiefuncties*	0	0	0	0	0	0
Drank en horecawet*	0	0	0	0	0	0
WMO*	1.889	1.662	97	86	11	214
Diversen	0	0	0	0	0	0
Totaal algemene uitkeringen	17.177	16.681	882	859	23	448

* Zonder uitkeringsfactor (=1,383)

BIJLAGE 6 BEGROTINGSFUNCTIES VAN DANTUMADEEL VERGELEKEN MET DE LANDELIJKE SELECTIEGROEP

Gemeente		Dantumadeel		Selectiegemeenten		
Jaar		2005		Woonruimten	3.477	
Woonruimten		8.019		Inwoners	19.416	
Inwoners		19.481				
Functie	Nettolasten Dantumadeel (x € 1.000)	Nettolasten Selectie (x € 1.000)	Nettolasten Dantumadeel per inwoner (x € 1,-)	Nettolasten selectie per inwoner (x € 1,-)	Verschil per inwoner (x € 1,-)	Verschil absoluut (x € 1.000)
Hoofdfunctie 0: Algemeen bestuur						
001, bestuursorganen	-669	-766	-34	-39	5	97
002, bestuursondersteuning	-1.911	-884	-98	-46	-52	-1.012
003, burgerzaken	-433	-643	-22	-33	11	214
004, baten secretarieleges burgerzaken	167	180	9	9	0	0
005, bestuurlijke samenwerking	-34	-122	-2	-6	4	78
006 bestuurlijke ondersteuning raad en rekenkamer	-63	-221	-3	-11	8	156
Totaal hoofdfunctie 0	-2.943	-2.456	-150	-126	-24	-467
Hoofdfunctie 1: Openbare orde en veiligheid						
120, brandweer en rampenbestrijding	-771	-905	-40	-47	7	136
140, overige beschermende maatregelen	-258	-278	-13	-14	1	19
Totaal hoofdfunctie 1	-1.029	-1.183	-53	-61	8	156
Hoofdfunctie 2: Verkeer, vervoer en waterstaat						
210, wegen, straten en pleinen	-2.925	-2.001	-150	-103	-47	-915
211, verkeersmaatregelen te land	-347	-235	-18	-12	-6	-117
212, openbaar vervoer	0	-1	0	0	0	0
214, parkeren	-40	-58	-2	-3	1	19
215, baten parkeerbelasting	0	63	0	3	-3	-58
220, zeehavens	0	5	0	0	0	0
221, binnenhavens en waterwegen	-211	-286	-11	-15	4	78
223, veerdiensten	0	-34	0	-2	2	39
230, luchtvaart	0	0	0	0	0	0
240, waterkering, afwatering en landaanwinning	-1	-77	0	-4	4	78
Totaal hoofdfunctie 2	-3.524	-2.625	-181	-136	-45	-876
Hoofdfunctie 3: Economische zaken						
310, handel en ambacht	0	-59	0	-3	3	58
311, baten marktgelden	0	11	0	1	-1	-19
320, industrie	-10	-11	-1	-1	0	0
330, nutsbedrijven	0	102	0	5	-5	-97
340, agrarische produktie en ontginning	-1	-14	0	-1	1	19
341, overige agrarische zaken, jacht en visserij	-1	-33	0	-2	2	39
Totaal hoofdfunctie 3	-12	-5	-1	-1	0	0
Hoofdfunctie 4: Onderwijs						
420, openbaar basisonderwijs	-9	-81	0	-4	4	78
421, openbaar basisonderwijs, huisvesting	-228	-375	-12	-19	7	136
422, bijzonder basisonderwijs	-22	-65	-1	-3	2	39
423, bijzonder basisonderwijs, huisvesting	-696	-336	-36	-17	-19	-370
430, openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs	0	-66	0	-3	3	58
431, openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs, huisvesting	0	-87	0	-4	4	78
432, bijzonder (voortgezet) speciaal onderwijs	0	0	0	0	0	0
433, bijzonder (voortgezet) speciaal onderwijs, huisvesting	-1.230	0	-63	0	-63	-1.226
440, openbaar voortgezet onderwijs	0	-3	0	0	0	0
441, openbaar voortgezet onderwijs, huisvesting	0	-131	0	-7	7	136
442, bijzonder voortgezet onderwijs	0	-66	0	-3	3	58
443, bijzonder voortgezet onderwijs, huisvesting	-205	-78	-11	-4	-7	-136
480, gemeenschappelijke baten/lasten van het onderwijs	-644	-1.662	-33	-86	53	1.031
482, volwasseneneducatie	0	-18	0	-1	1	19
Totaal hoofdfunctie 4	-3.034	-2.969	-156	-151	-5	-97
Hoofdfunctie 5: Cultuur en recreatie						
510, openbaar bibliotheekwerk	-387	-395	-20	-20	0	0
511, vormings- en ontwikkelingswerk	-289	-215	-15	-11	-4	-78
530, sport	-1.364	-704	-70	-36	-34	-662
531, groene sportvelden en terreinen	-191	-235	-10	-12	2	39
540, kunst	-2	-160	0	-8	8	156
541, oudheidkunde/musea	-53	-210	-3	-11	8	156
550, natuurbescherming	-57	-12	-3	-1	-2	-39
560, openbaar groen en openluchtrecreatie	-814	-1.280	-42	-66	24	467
580, overige recreatieve voorzieningen	-69	-158	-4	-8	4	78
Totaal hoofdfunctie 5	-3.226	-3.369	-167	-173	6	117

Functie	Nettolasten Dantumadeel (x € 1.000)	Nettolasten Selectie (x € 1.000)	Nettolasten Dantumadeel per inwoner (x € 1,-)	Nettolasten selectie per inwoner (x € 1,-)	Vershil per inwoner (x € 1,-)	Vershil absoluut (x € 1.000)
Hoofdfunctie 6: Sociale voorz. en maatsch. Dienstverlening						
610, bijstandsverlening	-567	-768	-29	-40	11	214
611, werkgelegenheid	-1.062	-314	-55	-16	-39	-759
612, inkomensvoorzieningen vanuit het Rijk	-59	-21	-3	-1	-2	-39
613, overige sociale zekerheidsregelingen vanuit het Rijk	0	-4	0	0	0	0
614, gemeentelijk minimabeleid	-972	-293	-50	-15	-35	-681
620, maatschappelijke begeleiding en advies	-240	-531	-12	-27	15	262
621, vreemdelingen	-73	-85	-4	-4	0	0
622, huishoudelijke verzorging	-1.982	-1.395	-102	-72	-30	-584
630, sociaal-cultureel werk	-1.124	-406	-58	-21	-37	-720
641, tehulzen	0	0	0	0	0	0
650, kinderdagopvang	-215	-207	-11	-11	0	0
651, dagopvang gehandicapten	0	4	0	0	0	0
652, voorzieningen gehandicapten	-1.068	-1.084	-55	-56	1	19
Totaal hoofdfunctie 6	-7.352	-5.105	-379	-263	-116	-2.257
Hoofdfunctie 7: Volksgezondheid en milieu						
711, ambulancevervoer	0	-2	0	0	0	0
712, verpleeginrichtingen	0	0	0	0	0	0
714, openbare gezondheidszorg	-287	-323	-15	-17	2	39
715, jeugdgezondheidszorg, uniform deel	0	-29	0	-1	1	19
716, jeugdgezondheidszorg, maatwerk deel	-13	-16	-1	-1	0	0
721, afvalverwijdering en -verwerking	-1.727	-1.815	-89	-94	5	97
722, riolering en waterzuivering	-1.231	-1.131	-63	-58	-5	-97
723, milieubeheer	-474	-511	-24	-26	2	39
724, lijkbezorging	-308	-156	-16	-8	-8	-156
725, baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	2.022	1.947	104	100	4	78
726, baten rioolrechten	1.318	1.164	68	60	8	156
727, baten rioolheffing huishoudelijk-/bedrijfsafvalwater	0	0	0	0	0	0
728, baten rioolheffing grond-en hemelwater	0	0	0	0	0	0
729, huishoudelijk-/bedrijfsafvalwater	0	0	0	0	0	0
730, hemelwater	0	0	0	0	0	0
731, grondwater	0	0	0	0	0	0
732, baten begraaftplaatsrechten	202	72	10	4	6	117
Totaal hoofdfunctie 7	-498	-800	-26	-41	15	292
Hoofdfunctie 8: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting						
810, ruimtelijke ordening	-428	-494	-22	-25	3	58
820, woningexploitatie/woningbouw	0	-90	0	-5	5	97
821, stads- en dorpsvernieuwing	-198	-222	-10	-11	1	19
822, overige volkshuisvesting	-831	-691	-43	-36	-7	-136
823, bouwvergunningen	443	452	23	23	0	0
830, bouwgrondexploitatie	-131	439	-7	23	-30	-584
Totaal hoofdfunctie 8	-1.145	-606	-59	-31	-28	-545
Hoofdfunctie 9: Financiering en algemene dekkingsmiddelen						
911, geldeningen en uitzettingen korter dan 1 jaar	0	98	0	5	-5	-97
913, overige financiële middelen	2	109	0	6	-6	-117
914, geldeningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar	1.609	561	83	29	54	1.051
921, algemene uitkeringen gemeentefonds	17.031	16.564	875	853	22	428
922, algemene baten en lasten	-236	-1.075	-12	-55	43	837
930, uitvoering Wet WOZ	-45	-75	-2	-4	2	39
931, baten onroerende-zaakbelastingen gebruikers	178	302	9	16	-7	-136
932, baten onroerende-zaakbelastingen eigenaren	1.639	1.859	84	96	-12	-234
933, baten roerende woon- en bedrijfsruimtenbelastingen	0	0	0	0	0	0
934, baten baatbelasting	0	0	0	0	0	0
935, baten forensenbelasting	0	30	0	2	-2	-39
936, baten toeristenbelasting	0	74	0	4	-4	-78
937, baten hondenbelasting	0	22	0	1	-1	-19
938, baten reclamebelasting	0	0	0	0	0	0
939, baten precarioelasting	0	9	0	0	0	0
940, lasten heffingen en invordering gemeentelijke belastingen	-145	-161	-7	-8	1	19
941, lastenverlichting Rijk	0	0	0	0	0	0
960, saldo kostenplaatsen	-285	157	-15	8	-23	-448
970, saldo van de rekening vóór bestemming	3.025	641	155	33	122	2.374
Totaal hoofdfunctie 9 (vóór bestemming)	22.773	19.117	1.170	986	184	3.581
980, mutaties reserves	2.928	665	150	34	116	2.257
990, saldo van de rekening (na bestemming)	93	-25	5	-1	6	117
Totaal hoofdfunctie 9 (na bestemming)	22.769	19.115	1.170	986	184	3.581

BIJLAGE 7 INDELING FUNCTIES NAAR CLUSTERS

Gemeentefonds cluster	Basiscluster	Begrotingsfuncties
Inkomstenclusters		
Eigen inkomsten	OZB	931, baten onroerende-zaakbelasting gebruikers 932, baten onroerende-zaakbelasting eigenaren 941, lastenverlichting rijk
	Overige eigen middelen (exclusief mutaties reserves)	212, openbaar vervoer 220, zeehavens 230, luchtvaart 310, handel en ambacht 311, baten marktgelden 320, industrie 330, nutsbedrijven 340, agrarische productie en ontginning 341, overige agrarische zaken, jacht en visserij 830, bouwgrondexploitatie 911, geldleningen en uitzettingen korter dan 1 jaar 913, overige financiële middelen 914, geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan 1 jaar 933, baten roerende woon- en bedrijfsruimtenbelastingen 934, baten baatbelasting 935, baten forensenbelasting 936, baten toeristenbelasting (voor 50%) 937, baten hondenbelasting 938, baten reclamebelasting 939, baten precariobelasting
	Mutaties reserves	980, mutaties reserves die verband houden met de hoofdfuncties 0 tot en met 9
	nvt Algemene uitkering	921, algemene uitkering gemeentefonds
Uitgavencusters		
Werk en inkomen	Werk en inkomen	610, bijstandsverlening 611, werkgelegenheid 612, inkomensvoorzieningen vanuit het Rijk 613, overige sociale zekerheidsregelingen vanuit het Rijk 614, gemeentelijk minimabeleid
Educatie	Onderwijshuisvesting	421, openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting 423, bijzonder basisonderwijs, onderwijshuisvesting 431, openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs, onderwijshuisvesting 433, bijzonder (voortgezet) speciaal onderwijs, onderwijshuisvesting 441, openbaar voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting 443, bijzonder voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting
	Overige educatie	420, openbaar basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting 422, bijzonder basisonderwijs, exclusief onderwijshuisvesting 430, openbaar (voortgezet) speciaal onderwijs, exclusief onderwijshuisvesting 432, bijzonder (voortgezet) speciaal onderwijs, exclusief onderwijshuisvesting 440, openbaar voortgezet onderwijs, exclusief onderwijshuisvesting 442, bijzonder voortgezet onderwijs, exclusief onderwijshuisvesting 480, gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs 482, volwasseneneducatie
Maatschappelijke zorg	Maatschappelijke zorg	620, maatschappelijke begeleiding en advies 621, vreemdelingen 622, huishoudelijke verzorging 630, sociaal/cultureel werk 641, tehuizen 650, kinderdagopvang 651, dagopvang gehandicapten 652, voorzieningen gehandicapten 711, ambulancevervoer 712, verpleginrichtingen 714, openbare gezondheidszorg 715, jeugdgezondheidszorg, uniform deel 716, jeugdgezondheidszorg, maatwerkdeel
Kunst en ontspanning	Kunst	540, kunst
	Ontspanning	510, openbaar bibliotheekwerk 511, vormings- en ontwikkelingswerk 530, sport 580, overige recreatieve voorzieningen
Oudheid	Oudheid	541, oudheidkunde/musea

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing	Volkshuisvesting	820, woningexploitatie/woningbouw
		822, overige volkshuisvesting
	Ruimtelijke ordening en stadsvernieuwing	823, bouwvergunningen 810, ruimtelijke ordening 821, stads- en dorpsvernieuwing
Reiniging	Reiniging	721, afvalverwijdering en verwerking 725, baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing
Riolering	Riolering	722, riolering gecombineerd 726, baten rioolrechten 727, baten rioolheffing huishoudelijk-/bedrijfsafvalwater 728, baten rioolheffing grond- en hemelwater 729, huishoudelijk-/bedrijfsafvalwater 730, hemelwater 731, grondwater
Groen	Groen	531, groene sportvelden en terreinen 550, natuurbescherming 560, openbaar groen en openluchtcreatie 724, lijkbezorging 732, baten begraafplaatsrechten
Wegen en water	Wegen	210, wegen, straten en pleinen 211, verkeersmaatregelen te land 214, parkeren 215, baten parkeerbelasting 936, baten toeristenbelasting (voor 50%)
	Water	221, binnenhavens en waterwegen 223, veerdiensten 240, waterkering, afwatering en landaanwinning
Openbare orde en veiligheid	Openbare orde en veiligheid	120, brandweer en rampenbestrijding 140, openbare orde en veiligheid
Fysiek milieu	Fysiek milieu	723, milieubeheer
Bevolkingszaken	Bevolkingszaken	003, burgerzaken 004, baten secretarieleges burgerzaken
Bestuursorganen	Bestuursorganen	001, bestuursorganen 006, bestuursondersteuning raad en rekenkamer(funcitie)
Algemene ondersteuning	Algemene ondersteuning	002, bestuursondersteuning college van burgemeester en wethouders 005, bestuurlijke samenwerking 922, algemene baten en lasten 930, uitvoering Wet WOZ 940, lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen 960, saldo van kostenplaatsen 990, saldo van de rekening van baten en lasten na bestemming

BIJLAGE 8 RESULTATEN FORMATIEONDERZOEK BERENSCHOT 2007

In 2007 is door Berenschot een benchmark formatieonderzoek uitgevoerd bij Dantumadeel. Doel van dit onderzoek was het verkrijgen van informatie ten behoeve van een verdere verbetering van de bedrijfsvoering. Belangrijke conclusies zijn de volgende.

Algemeen

- De omvang van het totale ambtelijke apparaat laat per gemeente enorme verschillen zien, variërend van 4,6 tot 13,7 fte per 1000 inwoners. Dit heeft o.a. te maken met het aanbestedings- en verzelfstandigingspatroon binnen gemeenten. Daarom is in het onderzoek vooral gebaseerd op de 'netto omvang' van gemeenten. Hierbij hebben correcties m.b.t. uitvoerende taken plaatsgevonden om tot een betere vergelijkingsmaatstaf te komen.
- Ook deze netto omvang varieert sterk tussen gemeenten (tussen de 2,9 en 7,1 fte per 1000 inwoners).
- Grotere gemeenten hebben per inwoner een grotere totale formatie, netto formatie en meer uitvoerende ambtenaren (door de grotere schaalomvang kunnen meer taken in eigen huis uitgevoerd worden).
- Verschil in formatie per gemeente kan verklaard worden door 5 factoren:
 1. intensiteit van de vraagstukken (sociale structuur en centrumfunctie);
 2. complexiteit van de vraagstukken (bevolkingsdichtheid, mondigheid, historie);
 3. ambities van raad, college, en ambtelijk apparaat;
 4. schaalnadelen van grote gemeenten (meer tijd nodig voor beleidsontwikkeling en hoger ziekteverzuim);
 5. zuinigheid van raad, college en ambtelijk apparaat.
- De omvang van staf en ondersteuning bedraagt gemiddeld 30%, varieert veel per gemeente, is toegenomen sinds 2002 en is relatief hoog ten opzichte van andere sectoren.
- De ideale omvang van de gemeente ligt tussen de 20.000 en 80.000 inwoners per gemeente (kleiner dan 10.000: schaalnadelen en kwetsbaarheid, groter dan 90.000 nadelen: complexiteit intensiteit van vraagstukken, schaalnadelen en transparantie).

Specifieke conclusies met betrekking tot Dantumadeel

- Dantumadeel heeft in vergelijking met andere gemeenten een zeer groot netto apparaat (4,7 tegen 4,0 gemiddeld).
- Dantumadeel heeft in vergelijking tot andere gemeenten veel meer formatie voor uitvoerende werkzaamheden.
- Per hoofdfunctie is de formatie voor Burgerzaken, Openbare Orde en Veiligheid, Cultuur en Recreatie en Volksgezondheid en Milieu kleiner dan gemiddeld en voor Verkeer, Vervoer en Waterstaat, Economische Zaken, Sociale Voorzieningen en Maatschappelijke Dienstverlening en Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting groter dan gemiddeld.
- De omvang van staf en ondersteuning is voor onze organisatie kleiner dan gemiddeld.
- Voor P&O, I&A, Financiën en Control, Juridische Zaken, Communicatie, Facilitaire Dienst, Secretariaten en Bestuurszaken en Bestuursondersteuning is de formatie-omvang kleiner dan gemiddeld.

Opmerkingen Dantumadeel bij de uitkomsten van het rapport Berenschot

- Op het gebied van Werk Inkomen en Zorg is er geen rekening gehouden met de gemeenschappelijke regeling DanDon, en dus niet met het grotere verzorgingsgebied voor onze gemeente (onze groep Sociale Zaken werkt voor drie gemeenten). Dit werkt ook door naar het totaal van de

gemeentelijke formatie en verklaart deels ons relatief grote netto ambtelijk apparaat. Bovendien is de looptijd van onderzoek 2005-2007 geweest. Op het gebied van de WMO betekent dit dat bij veel gemeenten nog geen rekening is gehouden met de nieuwe benodigde formatie voor de WMO.

- Dit is eveneens het geval bij uitvoerende taken voor de garage: Dantumadeel verzorgt de garage ook voor onze buurgemeente en de Brandweer NO-Friesland.
- De conclusie met betrekking tot Economische Zaken heeft betrekking op een marginale omvang van het totale apparaat (0,1%). Bovendien heeft inmiddels een functierverschuiving op het gebied van landbouw (toegerekend aan economie) plaatsgevonden, op grond waarvan nu een andere conclusie met betrekking tot de formatie op deze functie zou worden getrokken.
- De gemeente verricht een aantal uitvoerende zaken die de meeste gemeenten uit het onderzoek hebben uitbesteed, zoals beheer zwembaden en uitvoerende taken riolering. Een hoger dan gemiddeld aantal uitvoerende fte's zegt echter niets over hogere/lagere kosten en hogere/lagere kwaliteit.
- De gemeente streeft met de zogenoemde INK-aanpak continue verbetering van de bedrijfsvoering na. Hiertoe worden diverse metingen (klanttevredenheid, medewerkertevredenheid etc.) uitgevoerd. Op basis hiervan worden diverse verbeterlagen doorgevoerd, bijvoorbeeld op het gebied van processen, leiderschap en communicatie. In dat kader zullen de uitkomsten van het Berenschot onderzoek in combinatie met andere meetgegevens worden benut voor de verdere INK-aanpak.